

DJEČJI VRTIĆ POŽEGA
Rudinska 8
34 000 Požega

KURIKULUM

Dječjeg vrtića Požega
za pedagošku godinu 2020./2021.

Požega, rujan 2020.

DJEČJI VRTIĆ POŽEGA

34 000 Požega, Rudinska 8

Tel: 099 327 3663, 273 663

www.djecjivrticipozega.hr e-mail: djecji.vrtici.pozega@po.ht.hr

Klasa: 601-02/20-04/01

Urbroj: 2177/01-9-04-20-01

Požega, 29. 09. 2020.

Na temelju članka 21. Zakona o predškolskom odgoju i obrazovanju ("Narodne novine" 10/97, 107/07, 94/13, 98/19) i čl. 48 Statuta Dječjeg vrtića Požega

donosi se

KURIKULUM DJEČJEG VRTIĆA POŽEGA ZA PEDAGOŠKU GODINU 2020./2021.

Odgoviteljsko vijeće razmatralo je i prihvatilo Kurikulum vrtića dana 28. 09. 2020. godine, a na prijedlog ravnateljice usvojen je na sjednici Upravnog vijeća Dječjeg vrtića Požega održanoj 29. 09. 2020.

PREDSJEDNIK UPRAVNOG VIJEĆA:

prim. dr. sc. Drago Gašpar

RAVNATELJICA:

Sanela Kovačević

SADRŽAJ

1. UVOD	4
2. KURIKULUM	6
– Iz Nacionalnog kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje	7
• Polazišta, načela i vrijednosti Nacionalnog kurikuluma za rani predškolski odgoj i obrazovanje	7
• Svrha i važnost predškolskog kurikuluma	8
– Naša vizija kurikuluma vrtića	9
3. PROGRAMI	11
– Redoviti program	11
– Posebni programi	13
• <i>Integracija djece s teškoćama u razvoju u redovne odgojno-obrazovne skupine</i>	13
• <i>Kraći program ranog učenja informatike za djecu predškolske dobi</i>	17
• <i>Kraći program učenja engleskog jezika s djecom predškolske dobi</i>	20
• <i>Kraći program očuvanja tradicijske baštine s djecom predškolske dobi</i>	21
• <i>Program katoličkog vjerskog odgoja djece predškolske dobi</i>	22
• <i>Sigurnosni i zaštitni program</i>	23
– Program javnih potreba	24
• <i>Program rada poludnevne posebne odgojne skupine za djecu s težim teškoćama u razvoju</i>	24
• <i>Kurikulum predškole</i>	33
– Alternativni odgojno obrazovni program	40
• <i>Montessori program za djecu rane dobi</i>	40
• <i>Montessori program za djecu predškolske dobi od navršene treće godine života do polaska u školu</i>	42
– <i>Program radionica za roditelje „Rastimo zajedno“</i>	45
4. PROFESIONALNI RAZVOJ STRUČNIH DJELATNIKA VRTIĆA	46
5. SURADNJA S DRUŠTVENIM ČIMBENICIMA	53
6. OSIGURANJE KVALITETE	56

1. UVOD

Organizirana briga o djeci predškolske dobi započinje u Požegi 7. studenoga 1949. godine, kada se otvara Dječje obdanište sa upisanih dvadesetak djece.

1. svibnja 1971. godine u sadašnjoj Vukovarskoj ulici otvoren je novoizgrađeni objekt - Dječji vrtić Pod gradom, a 1. rujna 1972. započinju s radom Dječje jaslice Pod gradom koje su smještene u adaptiranoj obiteljskoj kući.

U svibnju 1979. godine započinje gradnja novog objekta u sadašnjoj ulici Kralja Krešimira. Ovaj objekt otvoren je 1981. godine i nosi naziv Dječji vrtić i jaslice Cvjetna livada, a 9. siječnja 1992. godine ustanova dobiva naziv - **Dječji vrtići Požega**.

5. prosinca 2018. godine uselili smo u novi suvremeni vrtić u Rudinskoj ulici i promijenili naziv u **Dječji vrtić Požega**.

Rad Dječjih vrtića Požega odvija se u dva objekta smještena na području grada:

- Dječji vrtić i jaslice Cvjetna livada, Kralja Krešimira 32a
- Dječji vrtić i jaslice, Rudinska 8

U Dječjem vrtiću Požega ostvaruje se program njege, odgoja, obrazovanja, zdravstvene zaštite, prehrane i socijalne skrbi o djeci predškolske dobi i to primarni 10-satni program, posebni programi (*Kraći program ranog učenja informatike za djecu predškolske dobi, Kraći program učenja engleskog jezika s djecom predškolske dobi, Kraći program očuvanja tradicijske baštine s djecom predškolske dobi, Program katoličkog vjerskog odgoja djece predškolske dobi i Sigurnosno - zaštitni program*), programi javnih potreba (*Program rada poludnevne posebne odgojne skupine za djecu s težim teškoćama u razvoju i predškola*) te dvije skupina alternativnog odgojno - obrazovnog programa (*Montessori program za djecu rane dobi i Montessori program za djecu predškolske dobi od navršene treće godine života do polaska u školu*). Provodimo i CAP program prevencije zlostavljanja djece (radionice za osoblje vrtića, radionice za roditelje i radionice za djecu) i UNICEF-ov program radionica „Rastimo zajedno“ za roditelje djece do 4. godine starosti.

U vrtić je u rujnu 2020. godine upisano 368 djece u 20 skupina redovitog programa, a predškola za djecu koja ne idu u vrtić organizirat će se u 6 skupina (4 u vrtiću i 2 u prostoru područnih škola na području grada Požege).

Svi stručnjaci u vrtiću brinu o rastu i razvoju djece s ciljem poticanja razvoja svih djetetovih potencijala zadovoljavajući dječje potrebe, poštujući prava djeteta te stvarajući poticajno okruženje. Svako dijete nam je jednako važno pa u radu negujemo individualizirani pristup djetetu, a posebno se vodi briga o djeci s teškoćama u razvoju, te se nastoje osigurati organizacijski i stručni uvjeti za njihovo uključivanje u programe.

U nastojanju ostvarivanja kvalitetnog odgojno-obrazovnog procesa izgrađivali smo vlastitu praksu vrtića, primjenjivanjem suvremenih metoda i oblika rada kroz profesionalni rad i razumijevanje vlastite odgojno-obrazovne prakse, motivirani za cjelovito unapređivanje odgojno-obrazovnog procesa u odnosu na dijete, odgojitelje, stručne suradnike, roditelje, na kontekst vrtića u interakciji s vanjskim suradnicima.

Svoje djelovanje nastojimo usmjeriti prema lokalnoj i široj socijalnoj zajednici, spremni na uspostavljanje suradničkih odnosa s obiteljima djece, sa stručnjacima, institucijama i tijelima lokalne zajednice, koji nam pomažu i daju potporu u ostvarivanju kvalitete provedenih programa vrtića.

Kvaliteta rada u vrtiću ostvaruje se svakodnevnom suradnjom i trudom svih radnika. Našu ustanovu vodi ravnateljica. U suradnji sa stručnim timom vrtića (*pedagog i psiholog*), s djecom kreativno i dosljedno rade naši odgojitelji (41) i medicinske sestre (3).

Želja nam je da iz naše Ustanove izlaze zadovoljna djeca, nebrojenih mogućnosti, slobodnih ideja, kreativnog duha i širokog pogleda na svijet, svjesna kako sebe i svojih potreba, tako i potreba zajednice u kojoj egzistiraju.

MISIJA našeg vrtića

Ostvariti vedro i poticajno okruženje za djecu, roditelje i zaposlenike u kojem će se provoditi odgojno-obrazovni rad uz poštivanje individualnih dječjih potreba i prava.

VIZIJA našeg vrtića

*Biti vrtić prepoznatljiv po svom kvalitetnom odgojno-obrazovnom radu, u kojem djeca i odrasli zajedno rastu: **VRTIĆ PO MJERI DJETETA***

2. KURIKULUMU

Nacionalni kurikulum sadrži polazišta, vrijednosti, načela i ciljeve, generirane iz višegodišnjih iskustva razvoja odgojno-obrazovne prakse i kurikulumu vrtića u Republici Hrvatskoj i dosega hrvatskih i međunarodnih znanstvenika.

Kurikulum vrtića predstavlja implementaciju Nacionalnoga kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje u pojedinome vrtiću s obzirom na njegove posebnosti. Kurikulum vrtića u svakoj ustanovi oblikuje se s obzirom na specifičan kontekst tj. njezinu kulturu te kulturu i tradiciju okruženja u kojem se ustanova nalazi. Kvalitetu kurikulumu vrtića određuju kontekstualni uvjeti u njemu (kvaliteta prostorno-materijalnog i socijalnog okruženja te organizacijska kultura), koje se kontinuirano propituje i unapređuje.

Poticanje cjelovitog razvoja djeteta u skladu s njegovim razvojnim potrebama, mogućnostima i interesima osnovna je ideja koja se promiče u kurikulumu. Kurikulum se shvaća kao teorijska koncepcija koja se u praksi određenog vrtića provjerava, modificira, izgrađuje, kontinuirano mijenja i razvija. Kvalitetno koncipiran kurikulum ranog odgoja treba skrbiti za sva područja djetetova razvoja.

Organizacija odgojno-obrazovnog procesa vrtića utemeljena je na holističkom pristupu, koji je usmjeren na dijete, a podrazumijeva cjelovit odgoj i obrazovanje, usklađen sa integriranom prirodom odgoja i učenja djeteta. Djeca trebaju birati vlastite aktivnosti i razvijati ih u smjeru koji je za njih svrhovit, pri čemu je uloga odgajatelja da olakšava učenje djece, ali ne da njime upravlja. Sadržaji djetetova učenja nisu strogo propisani jer se poučavanje zamjenjuje učenjem činjenjem, izravnim stjecanjem iskustva, pa se materijali i sadržaji nude na temelju praćenja i podržavanja interesa i inicijativa djece. U oblikovanju kurikulumu mnogo je primjerenije planirati mogućnosti za aktivnosti i učenje, nego li same aktivnosti. Stvaranjem okruženja koje djeci omogućuje slobodu izbora te ih potiče na preuzimanje odgovornosti za svoje izbore i ponašanje, nastoji se poštovati prirodna znatiželja, interesi i potrebe djece. Kurikulum je teorijska koncepcija koja se u praksi zajednički gradi na temelju zajedničkog učenja, istraživanja i participacije svih sudionika odgojnog procesa, a u praksi se kontinuirano provjerava, dopunjuje i mijenja.

IZ NACIONALNOG KURIKULUMA ZA RANI I PREDŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje sadrži polazišta, vrijednosti, načela i ciljeve koji predstavljaju okosnicu oblikovanja odgojno-obrazovnog procesa i kurikuluma svakog vrtića, kao i sustava ranog i predškolskog odgoja u cjelini. Ne postoji gotova, univerzalno primjenjiva receptura za primjenu polazišta, vrijednosti, načela i ciljeva nego svaki vrtić treba tražiti vlastiti put razvoja prema svojim uvjetima, kadrovskim, materijalno-prostornim mogućnostima te socijalnom kontekstu u kojem djeluje.

Polazišta, načela i vrijednosti Nacionalnog kurikuluma za rani predškolski odgoj i obrazovanje

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje polazi od sljedećih dokumenata:

- Programsko usmjerenje odgoja i obrazovanja djece predškolske dobi (1991.)
- Konvencija o pravima djeteta (2001.)
- Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje (2011.)
- Smjernice za strategiju obrazovanja, znanosti i tehnologije Republike Hrvatske (2012.)
- Priručnik za samovrednovanje ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (2012.) Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije (2014.)

Načela Nacionalnog kurikuluma za rani i predškolski odgoj i obrazovanje smatraju se bitnim sastavnicama kojima se osigurava unutarinja usklađenost svih sastavnica kurikuluma i suradnja sudionika u izradi i primjeni kurikuluma. Fleksibilnost odgojno-obrazovnog procesa koju vrtić osigurava, omogućuje prilagodljivost konkretnim mogućnostima, potrebama i interesima djece i odraslih u ustanovi, kao i uvjetima i kulturi sredine u kojoj ustanova djeluje.

U takvoj zajednici stvaraju se uvjeti za uspješno zadovoljavanje potreba pojedinaca, poštivanje njihovih prava i razvoj njihovih potencijala osobnim tempom.

Načelo fleksibilnosti polazi od uvjerenja da se učenje pojedinca može samo pokrenuti, ali da se njime ne može upravljati jer učenje se ne događa ni jednakim redoslijedom ni jednakom brzinom.

U Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje naglasak se stavlja i na suradnju vrtića s roditeljima i širom zajednicom koja se ostvaruje kroz ravnopravnu komunikaciju roditelja, odgajatelja i ostalog osoblja u ustanovi. Glavni cilj te suradnje je na primjeren način odgovoriti na individualne i razvojne potrebe djeteta te osigurati potporu njegovom cjelovitom razvoju.

Osiguravanje kontinuiteta u odgoju i obrazovanju načelo je kojim se ističe jedno od temeljnih prava djeteta, a to je pravo na odgoj i obrazovanje. Pod kontinuitetom u odgoju i obrazovanju podrazumijeva se suradnja vrtića i škole te stalno podizanje razine osobnih i profesionalnih kompetencija koje se postižu cjeloživotnim učenjem.

Nacionalni kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje promiče planiranje i djelovanje odgoja i obrazovanja utemeljenog na vrijednostima koje bi trebale unapređivati intelektualni, društveni, moralni, duhovni i motorički razvoj djece.

Te vrijednosti su:

- znanje
- identitet
- humanizam i tolerancija
- odgovornost
- autonomija
- kreativnost

Svrha i važnost predškolskog kurikuluma

Temeljna uloga predškolskog odgoja i obrazovanja odnosi se na stvaranje uvjeta za potpun i skladan razvoj djetetove osobnosti, doprinos kvaliteti njegova odrastanja i, posredno, kvaliteti njegova obiteljskog života. Svrha je predškolskog odgoja i obrazovanja osigurati takve uvjete koji jamče razvoj svih sposobnosti svakoga djeteta te osiguravaju jednake mogućnosti svoj djeci. U Nacionalnom kurikulumu ranog i predškolskog odgoja ističe se da je dijete cjelovito biće te da su proces njege, odgoja i učenje djece međusobno povezani i utkani u svaki segment zajedničkog življenja djeteta s drugom djecom i odraslima u vrtiću. Kvaliteta odgoja i obrazovanja djece proizlazi iz kvalitete njihova svakidašnjeg življenja u vrtiću i toj se kvaliteti posvećuje velika pažnja.

Kurikulum polazi od shvaćanja da je učenje djece rezultat njihovog sudjelovanja u različitim aktivnostima, pri čemu oni stupaju u raznovrsne interakcije s drugom djecom i odraslima. Na ovaj način djeca angažiraju svoje misaone kapacitete i stječu refleksiju o vlastitim iskustvima. Prema tome u ustanovama predškolskog odgoja i obrazovanja stvaraju se materijalni i kadrovski uvjeti te društveno okružje za kvalitetan život djeteta. Nizom aktivnosti i poticaja stvaraju se osnove za razvijanje svih djetetovih sposobnosti kako za učenje, tako i za njegovu samostalnost u učenju. Djetetova sadašnja i buduća dobrobit svrha je djelovanja svih izravnih i neizravnih sudionika odgoja i obrazovanja. Odgojno - obrazovno djelovanje različitih sudionika odgoja, osobito roditelja i odgojitelja, zahtijeva njihovo međusobno razumijevanje i suradnju čime se ostvaruju jedinstveno shvaćeni i prihvaćeni bitni ciljevi odgoja i obrazovanja prema potrebama i razvojnim mogućnostima djeteta.

NAŠA VIZIJA KURIKULUMA VRTIĆA

Naša vizija razvoja predškolskog odgoja i obrazovanja je u kvalitetnom predškolskom odgojno - obrazovnom programu čiji je cilj potpuni razvoj svakog djeteta; duhovni, moralni, intelektualni, socio - emocionalni i tjelesni, odgajajući mlade ljude aktivnog i kreativnog uma, sa smislom razumijevanja i suosjećanja za druge i hrabrošću da djeluju u skladu sa svojim uvjerenjima. To od nas traži kontinuirano stručno usavršavanje, istraživanje u praksi, promišljanje o njezinu unapređivanju te aktivnostima i naporima na njezinu mijenjanju u vlastitim uvjetima.

Naša vizija odnosi se i na:

- fleksibilnost odgojno - obrazovnog procesa, prilagodljivost mogućnostima, interesima i potrebama djece
- unapređenje postojećih i uvođenje novih metoda rada s djecom
- očuvanje tjelesnog i mentalnoga zdravlja djeteta te poticanje cjelovitog razvoja i u skladu s njegovim individualnim mogućnostima
- poticanje demokratskih odnosa s djecom što podrazumijeva poštivanje individualnosti, mogućnost izbora, razvoj samostalnosti i kritičkoga mišljenja, poštivanje različitosti

- stvaranje preduvjeta za kvalitetno zadovoljavanje razvojnih potreba i optimalnog razvoja djece, temeljenim na novim spoznajama s područja ranog odgoja i obrazovanja
- sigurnost svakog djeteta te jačanje njegovog samopouzdanja i samopoštovanja
- partnerstvo s roditeljima u brizi za sigurnost i odgoj djeteta
- usklađeno međusobno partnersko djelovanje vrtić-obitelj
- zadovoljstvo roditelja
- stvaranje poticajnog okruženja opremanjem prostora kreativnim materijalima u cilju slobode izbora djece kroz razne aktivnosti
- stvaranje materijalno-poticajnog okruženja za rad s djecom s TUR
- organizacija prostora koji je funkcionalan, siguran, usmjeren na komunikaciju i interakciju
- trajno ulaganje u edukaciju odgojitelja i stručnih suradnika
- poticati suradnju i razmjenu iskustava svih sudionika predškolskog odgoja
- razvijanje odgovornosti u osobnom i timskom radu

3. PROGRAMI

REDOVITI PROGRAM

Redoviti programi njege, odgoja i obrazovanja, zdravstvene zaštite i prehrane djece rane i predškolske dobi prilagođeni su razvojnim potrebama djece te njihovim mogućnostima i sposobnostima od godine dana do polaska u školu. Programi i organizacija rada temelje se na razvojno-primjerenom kurikulumu usmjerenom na dijete i humanističkoj koncepciji razvoja predškolskog odgoja, što znači:

- pažljivo i bogato strukturirano okruženje i poticajna materijalna sredina koja doprinosi razvoju dječjeg učenja, kreativnosti i stvaralaštvu
- poznavanju zakonitosti rasta i razvoja djeteta te u skladu s tim stručni djelatnici planiraju svoj rad
- poticanje partnerskog odnosa sa roditeljima kao najvišeg oblika suradnje u ostvarivanju zajedničkog cilja – optimalnog razvoja djeteta
- poticanje tolerancije prema različitostima i uvažavanje prava sve djece (poticati uključivanje i socijalizaciju djece sa teškoćama u razvoju u život i rad ustanove)
- kontinuirano stručno usavršavanje kao potreba podizanja stručne kompetencije za rad i stjecanje novih znanja, vještina i sposobnosti potrebnih za primjenu suvremenih oblika rada sa djecom predškolske dobi.

Ciljevi redovitog programa

Stvaranje uvjeta za potpun i skladan razvoj djetetove osobnosti, kvalitetu odrastanja te osiguravanje uvjeta koji potiču razvoj svih sposobnosti svakog djeteta i osiguravaju jednake mogućnosti za svu djecu kroz:

- zadovoljavanje specifičnih razvojnih i obrazovnih potreba djeteta
- osmišljavanje različitih aktivnosti u kojima će dijete moći iskazivati svoje potencijale
- stvaranje kreativnog ozračja (raznovrsni materijali za istraživanje i stvaranje)
- usvajanje vještina potrebnih za prilagodbu i normalno funkcioniranje u socijalnom okruženju

Projekti u vrtiću

OBJEKT	SKUPINA	NAZIV PROJEKTA
Jaslice Rudinska	mlađa	Igre prstima – kroz godišnja doba
	srednja	Mali kuhari
	starija	Igre otpadnim materijalom u odnosu na razvoj govora
		Jesen
	mješovita 4	Boje
	Što sve ruke mogu	
Vrtić Rudinska	mlađa	Taktilne igre – prsti – tijelo – pjevanje s pokretom
	srednja	Zvezdice pripremaju salate
		Prijateljstvo
	starija	Voda
		Pčele
	mješovita 1	Zanimanja
		Igre neoblikovanim materijalom
	mješovita 2	Fotografija
Stare igre		
mješovita 3	Šumske životinje	
	Prijateljstvo	
predškola	Promet	
Jaslice Cvjetna livada	mlađa	Brojalice
		Zvučne igračke
	srednja	U svijetu boja
		Životinje na farmi
starija	Boje	
	Basne nas uče	
Vrtić Cvjetna livada	mlađa	Naši kućni ljubimci
		Od sapuna i vode svježe bakterije s ruke bježe
	srednja	Padobranci
		Maškare
	starija	Promet
		Igrom do znanja-razvoj grafomotorike
	mješovita	Djeca u prometu
	Montessori 0-3	Samostalnost kod jaslčke djece-govorno jezični razvoj-razvoj osjetilnosti-razvoj motorike
		Glazba u jaslčkoj dobi
	Montessori 3-6	Učimo putem osjetila
Čujem, vidim, dodirujem		
TUR	Slovo po slovo	

POSEBNI PROGRAM

Integracija djece s teškoćama u razvoju u redovne odgojno - obrazovne skupine

Obilježja programa

Program se ostvaruje na osnovi suglasnosti Ministarstva znanosti i obrazovanja od 2019. godine (KLASA: 601-02/19-03/00713, URBROJ: 533-05-19-0004).

UVOD

Integraciju moramo promatrati kao proces stvaranja nove odgojno - obrazovne ustanove koja je svojim specifičnostima i opremom prilagođena za rad s heterogenim grupama djece u smislu razvoja njihovih sposobnosti i prilika u kojima žive, odgajaju se i obrazuju, te kao proces mijenjanja svijesti i spoznaja obrazovnih radnika koji u novim ustanovama rade sa svakim djetetom podjednako uspješno. Konačni cilj integracije je otvaranje jednakih mogućnosti razvoja potencijala sve djece.

Važno je naglasiti da su za odgoj predškolskog djeteta bitne spoznaje, da je dijete kvalitativno različito biće od odrasla čovjeka, te da je predškolsko doba temeljno razdoblje čovjekova razvoja u kojem se na specifičan način očituju i razvijaju osnovna obilježja te fizičke i psihičke mogućnosti. Razvoj u to doba određuje domete cjelokupnog razvoja u zreloj dobi, a kako u mnogočemu ovisi o uvjetima i utjecajima okoline, te aktivnostima samog djeteta, to upućuje na značaj i specifične zadatke predškolskog odgoja u odnosu na odgoj u kasnijoj dobi.

Privremene ili trajne veće neravnoteže, zaostajanja ili ubrzanja u pojedinim aspektima razvoja ili razvoja u cjelini koje se kod djece različito izražavaju, mogu se označiti kao tzv. posebne potrebe djeteta. One zahtijevaju dodatnu pažnju odgojitelja (prepoznavanje prije svega) i pomoć osposobljenih stručnjaka - pedagoga, psihologa, defektologa, zdravstvenih i socijalnih djelatnika, fizioterapeuta te stručnjaka za specifična područja.

Integracija je puno više od pružanja djetetu s posebnim potrebama mogućnosti promatranja i oponašanja dobrih modela učenja te životnih interakcija s djecom koja nemaju teškoća. To je razvijanje vrtića kao kuće koja promovira jednakopravnost i razumijevanje potreba sve djece i razvijanje prakse koja odgovara različitim stilovima i dinamici učenja, različitim mogućnostima stvaralaštva i izražavanja djeteta.

Takav pristup, u svakodnevnim životnim situacijama i planiranim situacijama učenja, omogućuje svoj djeci a naročito djetetu s teškoćama u razvoju, razvoj osobnih kompetencija koje mu pomažu da živi kvalitetnim životom u okolnostima koje čine odrastanje.

CILJEVI PROGRAMA

Cilj cjelokupnog programa je izbjeći prerano etiketiranje djeteta s posebnim potrebama, uočavati mogućnosti koje su očuvane, dobre osobine i sposobnost djeteta i na njima graditi pozitivan odnos okoline prema djetetu te pozitivnu sliku djeteta o sebi samomu kao preduvjet uspješne socijalizacije i integracije u društvo.

Sveobuhvatnom, kurikularnom i funkcionalnom procjenom dobit će se uvid u funkcioniranje djeteta, a kvalitetnom podrškom i poučavanjem djelovat će se na sva područja razvoja. Roditeljima će se pružati stručna pomoć i savjetovanje kako bi se djeci pružili dosljedni odgojni utjecaji kod kuće i u vrtiću, te savjeti kako poticati razvoj djeteta.

ORGANIZACIJA PROGRAMA

Integracija će se realizirati kroz redoviti obogaćeni 10 - satni program unutar odgojnih skupina, uključujući jasličke i vrtičke skupine. Biti će usklađen s potrebama i mogućnostima djece te potrebama njihovih roditelja.

Ustrojstvo programa temeljiti će se na Državnom pedagoškom standardu predškolskog odgoja i naobrazbe (Narodne novine, 63/08 i 90/10). Program će se uskladiti s Programskim usmjerenjem odgoja i obrazovanja predškolske djece (1991.) koji u prvi plan stavlja kvalitetu odgojno - obrazovnog procesa, govori o potrebama djece i ulozi odgojitelja te o fleksibilnoj organizaciji prostora i vremena za aktivnosti djece.

Sukladno članku 6. Državnog pedagoškog standarda predškolskog odgoja i obrazovanja u odgojno - obrazovnu skupinu s posebnim programom uključiti će se djeca s lakšim teškoćama koja s obzirom na vrstu i stupanj teškoće, uz osiguranje potrebnih specifičnih uvjeta mogu svladati osnove programa s ostalom djecom u skupini te djeca s težim teškoćama uz osiguranje potrebnih specifičnih uvjeta. Upis djece s teškoćama u razvoju provodit će se na temelju mišljenja stručnog povjerenstva, mišljenja stručnih suradnika, ravnatelja dječjeg vrtića, te drugih relevantnih nalaza i mišljenja nadležnih tijela i ustanova.

Broj uključene djece biti će u skladu s Člankom 22. Državnog pedagoškog standarda predškolskog odgoja i obrazovanja.

ODGOJNO - OBRAZOVNI RAD

Odgojno - obrazovni rad ostvarivat će se na temelju suvremenih teorija i istraživanja na području odgoja i obrazovanja te roditeljstva. Uz koncept ravnopravnog dostojanstva odgojno - obrazovni rad temeljit će se na pretpostavci da je dijete vrijednost samo po sebi, da ima pravo uživati i ostvarivati svoja prava, ostvarivati svoju osobnost i razvijati se u neovisnu, odgovornu osobu koja ima slobodu i mogućnost izbora.

Ciljevi, zadaće i strategije odgojno - obrazovnog rada uskladit će se s Nacionalnom strategijom odgojno - obrazovnog rada kao temeljnim obvezujućim dokumentom i Kurikulumom vrtića.

Program će biti utemeljen na zakonitostima razvoja malog djeteta te se provoditi kroz 5 odgojno - obrazovnih područja:

- razvoj brige o sebi
- razvoj spoznaje
- razvoj motorike
- razvoj komunikacije
- razvoj emocionalnog i socijalnog ponašanja.

Temeljni dokument za svako dijete s posebnim potrebama je Individualni odgojno - obrazovni plan (IOOP). IOOP će biti izrađen temeljem provedene opservacije djeteta te uključiti daljnje planiranje i programiranje rada.

Promatranje ili opservacija će uključiti određivanje razine funkcioniranja po razvojnim područjima u trenutku kada se počinje provoditi program. Opservaciju će činiti brižljivo i sustavno praćenje detalja u ponašanju djeteta, strukturirano bilježenje i procjena značenja djetetovog ponašanja i aktivnosti. Posebno će se obratiti pažnja na ponašanje djeteta u slobodnom kretanju, u radu s didaktičkim materijalom, u interakciji s roditeljima, s drugom djecom, s odgojiteljima. Pri interpretaciji podataka dobivenih opservacijom uzimati će se u obzir ukupnost svih podataka uz maksimalnu objektivnost. Na osnovi provedenog promatranja i određene razine funkcioniranja djeteta odabrati će se odgovarajući sadržaji.

NEPOSREDAN RAD S DJECOM

- razvijanje socijalno - emocionalne kompetencije djece u odgojnoj skupini koja radi u uvjetima integracije te kroz međugrupnu suradnju,
- izražavanje različitih emocionalnih doživljaja primjenom kreativnih projektivnih tehnika
- osnaživanje djece u suradničkom učenju
- omogućavanje djeci da uče onim stilom učenja koji im najbolje odgovara,
- omogućavanje djeci da se razvijaju baveći se onim za što imaju najveći interes,
- podržavanje razvoja djeteta definiranjem jasnih i konkretnih ciljeva i aktivnosti u individualiziranom odgojno - obrazovnom planu,
- timsko promišljanje mogućih prilagodbi u vrtiću kako bismo odgovorili na dinamičke potrebe svakog djeteta
- praćenje djeteta prilikom prelaska u školu (stručna služba, odgojitelji djeteta)

Kraći program ranog učenja informatike za djecu predškolske dobi

Obilježja programa

Program se ostvaruje na osnovi suglasnosti Ministarstva znanosti i obrazovanja od 2019. godine (KLASA: 601-02/19-03/00437, URBROJ:533-05-19-0004).

Kako bi se osposobilo za suvremeni život, djetetu je neizostavno poznavanje rada na računalu.

Cilj cjelokupnog odgoja i obrazovanja je omogućiti razvoj djeteta u skladu s njegovim sposobnostima i potrebama. U kontekstu suvremenog obrazovanja dijete uvodimo kao aktivnog sudionika u svijet informacijsko komunikacijske tehnologije (IKT) kao integrirani dio u podupiranju razvoja pozitivnih dispozicija prema učenju.

USTROJSTVO PROGRAMA

Kraći program informatičke pismenosti provodit će se s djecom predškolske dobi od pete do šeste godine čiji roditelji to žele, dva puta tjedno u okviru cjelovitoga programa.

Program će provodit G. K. odgojitelj predškolske djece sa završenom edukacijom iz informatike i to kroz individualni i grupni rad.

PROGRAMSKI SADRŽAJI

Programski sadržaj informatičke pismenosti za djecu predškolskog uzrasta sadrži teme koje su nužan preduvjet za primjenu IKT u svrhu kvalitetnog obrazovanja i odgoja, koje omogućava stjecanje jezične, matematičke, umjetničke, kulturne, zdravstvene i informatičke pismenosti, neophodne za život u suvremenom društvu.

U okviru četiri teme djeca će razvijati znanja i vještine koje osposobljavaju dijete da uspješno savlada pravilan odnos prema radnom mjestu i opremi koju koristi, prepoznaje osnovne vanjske dijelove računala i manipulira prozorom programa.

Također će se razvijati kreativnost i motorička sposobnost kroz primjenu osnovnih alata za crtanje, edukativne igrice, te radom sa slikovnim, audio i video zapisima, i programom za obradu teksta.

Djecu će se poticati da razvijaju vještine koje su zapravo nužne za cjeloživotno učenje:

- razvijanje logičkog mišljenja,
- razvijanje proceduralnog mišljenja,
- kreativnost,
- učenje metodom pokušaja i pogrešaka,
- učenje pronalaženja potrebnih informacija za rješavanje nekog problema,
- učiti kako učiti i
- suradnja i komunikacija.

Nakon završenog kraćeg programa informatičke pismenosti djeca će moći:

- prepoznavati i imenovati vanjske dijelove računala: miša, tipkovnicu, printer, ekran,
- kontrolirati kursor na ekranu pomičući miša,
- obilježavati i pokretati objekte na ekranu,
- prepoznavati funkciju određenih tipki na tipkovnici,
- prepoznavati velika tiskana slova na tipkovnici,
- koristiti se igricama koje odabere odgojitelj,
- raditi na računalu samostalno i u paru i
- prijavljivati se na računalo.

PRIJEDLOG TEMA:

- Moje računalo
- Moj prvi crtež
- Igramo se i učimo
- Pišemo na računalu/tabletu.

Svi sadržaji realiziraju se direktno na računalu ili tabletu.

PLAN RADA

Moje računalo	Upoznavanje s radnim mjestom, odnos prema radnom mjestu, upoznavanje s računalom/tabletom
	Vanjski dijelovi računala
	Rad s mišem
	IKT uređaji i svakodnevni život (mobitel, tablet, CD ...)
Moj prvi crtež	Upoznati alate za crtanje Crtamo olovkom, kistom i sprejom. Brisanje Crtamo gotovim oblicima (kvadrat, pravokutnik, krug ... npr. snjegovića, cvijet). Upotreba različitih boja i linija Spremanje crteža Crtanje na zadanu temu-semafor, kućica....
Igramo se i učimo	Bojamo crteže (https://www.belmikri.com/) Pregledavanje slikovnih, audio i video zapisa (zumiranje, rotiranje slike ...) Snimanje fotografija, pregledavanje i brisanje Snimanje audio i video zapisa (snimanje igrokaza, kazališta sjena ...) Brojevi i crteži www.belmkiri.com/Dots Velika i mala slova (softverske aplikacije Sunčica, Tuto Tod, ICT -AAC aplikacije).
Pišemo na računalu/tabletu	Upoznavanje tipkovnice Pravilna upotreba tipki Pisanje riječi

Kraći program ranog učenja engleskog jezika s djecom predškolske dobi

Obilježja programa

Program se ostvaruje na osnovi suglasnosti Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta od 2013. godine (KLASA: 601-02/13-03/00277, URBROJ:533-25-13-0004)

Cilj

Cilj učenja engleskog jezika na ovoj razini je razvijanje pozitivne motivacije za jezik. Naglasak je na usmenom izrazu koji je povezan sa stvarnim situacijama, igrom, dramatizacijom, pjesmom i pokretom uz poticanje maštovitosti i kreativnosti djeteta.

Namjena programa

Program je namijenjen djeci polaznicima redovitog desetosatnog programa od navršene pete godine života do polaska u osnovnu školu.

Nositelj programa

Program provodi odgojiteljica s dodatnom izobrazbom engleskog jezika (položila B“ stupanj općeg engleskog jezika), koja ispunjava uvjete u skladu s propisima

Način ostvarivanja programa

Program se provodi od listopada do lipnja i to dva puta tjedno po 30 minuta za svaku skupinu.

Mjesto ostvarivanja programa

U vrtiću Cvjetna livada i vrtiću Rudinska

Kraći program očuvanja tradicijske baštine s djecom predškolske dobi

Obilježja programa

Program se ostvaruje na osnovi suglasnosti Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta od 2012. godine (KLASA: 601-02/12-03/00304, URBROJ:533-21-12-0004)

Cilj

Razvijati osjećaj poštovanja i interes kod djece prema hrvatskoj predajnoj i tradicijskoj baštini, te poticati očuvanje vlastitog identiteta

Namjena programa

Program je namijenjen djeci polaznicima redovitog desetosatnog programa od navršene četvrte godine života do polaska u osnovnu školu.

Nositelj programa

Program provodi odgojiteljica sa završenim etno seminarom.

Način ostvarivanja programa

Program se provodi za vrijeme cjelodnevnog boravka djece u vrtiću, cijele pedagoške godine i to dva puta tjedno po 45 minuta.

Način vrednovanja

Provedbu programa pratimo na više razina: odgojitelji, stručni tim, roditelji, ravnateljica i savjetnici. Vrednovanjem na kraju godine postavljamo nove smjernice u komunikaciji i kvaliteti rada

Program katoličkog vjerskog odgoja

Obilježja programa

Ove godine nismo imali zainteresiranih za pohađanje programa katoličkog vjerskog odgoja.

Cilj i zadaće

U skladu s ciljevima cjelovitog programa predškolskog odgoja njegovati i razvijati religioznu dimenziju djeteta, osposobljavajući ga primjereno njegovoj dobi, za otkrivanje, prihvaćanje i življenje autentičnih vrednota Evanđelja u odnosu na sebe, drugoga te na poseban način Boga.

Namjena programa

Program je namijenjen djeci čiji roditelji pisanom suglasnošću iskazuju potrebu za katoličkim vjerskim odgojem.

Nositelj programa

Za stručno provođenje programa vjerskog odgoja zaduženi su stručno kompetentni odgojitelji predškolske djece sa završenim jednogodišnjim teološko-katehetskim doškolovanjem i kanonskim mandatom.

Način vrednovanja

Stručnu podršku (praćenje djece, uvid u pedagošku dokumentaciju, vođenje stručnog usavršavanja, ...) daju stručni suradnici, a odgojitelji u vjeri praćenjem ostvarivanja programa i samoevaluacijom.

Sigurnosno zaštitni program

Obilježja programa

Sigurnosno-zaštitnim programom definiramo obaveze i uloge svih radnika u dječjem vrtiću osiguravajući sigurno okruženje za rast i razvoj.

Cilj i zadaće

Zaštita, sigurnost i zdravlje djece; poticanje odgovornog ponašanja i svjesnog izbjegavanja rizika; osnaživanje djeteta za sigurno ponašanje te afirmacija potencijala djeteta; izgrađivanje osobe koja poštuje ljudska prava.

Namjena programa

- poštivati i zadovoljiti potrebe djece i roditelja
- usklađenost odgojno-obrazovnog rada s fleksibilnom organizacijom
- djelovanje na poticanju dječjeg slobodnog izražavanja svojih potreba i interesa
- uočavanje mogućih rizičnih situacija i stanja (individualni pristup)

Nositelj programa

Svi radnici Dječjeg vrtića Požega.

Način ostvarivanja programa

Pravovremeno i odgovorno reagiranje svih radnika na moguće situacije koje ugrožavaju sigurnost djece, prevencija potencijalno opasnih situacija, informiranje i razvijanje svijesti kod radnika vrtića, roditelja i djece o ponašanjima kojima se osigurava sigurnost djece.

Način vrednovanja

Program će se pratiti prema sigurnosno-zaštitnim mjerama iz protokola djelovanja u mogućim rizičnim situacijama i izvješćima stručnih suradnika o učestalosti i broju neželjenih situacija i pojava.

PROGRAM JAVNIH POTREBA

Program rada poludnevne posebne odgojne skupine za djecu s težim teškoćama u razvoju

UVOD

Poticanje cjelovitog razvoja djeteta je osnovna zadaća koja proizlazi iz Programskog usmjerenja u predškolskom odgoju i obrazovanju. Osnovni cilj predškolskog odgoja i obrazovanja je omogućavanje djetetu da razvije "temeljna" znanja, sposobnosti, navike, ali i stavove i vrijednosti, koji bi sa stanovišta optimalnog psihofizičkog razvoja bili "pozitivni". Istovremeno, načela predškolskog odgoja i obrazovanja nastoje uvažiti specifičnosti djeteta - pojedinca, ali i nastoji tog pojedinca integrirati u socijalno okruženje. Ukoliko se u ovom kontekstu dijete s teškoćama tretira kao dijete sa "specifičnostima" ili različitostima, predškolski djelatnici imaju zadaću iznaći načine pronalaženja odgovarajućih odgojnih postupaka za stimuliranje optimalnog psihofizičkog razvoja svakog takvog "posebnog" djeteta, te njegova integriranja u zajednicu vršnjaka.

Trajno opredjeljenje vrtića za ostvarivanje prava djece s teškoćama u razvoju, podrazumijeva stalna nastojanja u poboljšanju i unaprjeđivanju kvalitete odgojno - obrazovnog procesa i rehabilitacije djece s teškoćama u razvoju.

Promišljajući o kvaliteti odgojno - obrazovnog procesa u odnosu na dijete s teškoćama u razvoju, zaključujemo da rad u uvjetima integracije podrazumijeva odgojno - obrazovnu praksu koja ima pristup usmjeren na dijete, njegove interese, sposobnosti, vještine i potencijale.

Djeca s posebnim potrebama najosjetljivija su i najugroženija populacija djece predškolske dobi. U našem vrtiću su integrirana u redovni program čime je ostvarena pretpostavka „ostvarivanja prava na odgovarajuću skrb i zaštitu tj. kvalitetno odrastanje“ (Konvencija o pravima djeteta, čl.23.). Uslijed upita roditelja djece s izraženim teškoćama u razvoju za uključivanjem u vrtićki program te razmatranjem teškoća djece i mogućnosti zadovoljenja njihovih potreba unutar vrtića, javila se potreba osnivanja posebne odgojno - obrazovne skupine. Pretpostavka ovakve ideje je da bi djeca s izraženim teškoćama u boljoj mjeri mogla zadovoljiti vlastite potrebe u skupini koju bi vodilo educirano osoblje u primjerenom i prilagođenom materijalnom

sredini s manjim brojem djece, nego u redovnom programu u kojem materijalni uvjeti povremeno onemogućuju potrebne individualizacije koje su djetetu uslijed njegove teškoće nužne.

Rad sa djecom u posebnoj skupini bi se temeljio na prihvaćanju različitosti i osobitosti razvoja te na vjerovanju u potencijal svakog djeteta. Svaka aktivnost bila bi izabrana prema potrebama i interesima svakog djeteta te prilagođena njihovim mogućnostima i sposobnostima. Tijekom izbora aktivnosti naglasak bi bio jačanje određenog područje djetetovog razvoja i kako odabrane aktivnosti pomažu u jačanju djetetovih kapaciteta i razvijanju potencijala.

Tijekom izvođenja cjelokupnog programa ostvarivao bi se kontinuirani rad s roditeljima djece s teškoćama. Stavio bi se naglasak i na stalnu edukaciju roditelja, senzibiliziranje javnosti za potrebe djece i upoznavanje cijele zajednice s dobitima prilikom uključivanja djece s teškoćama u razvoju u sustav predškolskog odgoja i obrazovanja.

U ostvarivanju programa poštivao bi se princip timskog i interdisciplinarnog rada.

CILJEVI PROGRAMA

Cilj cjelokupnog programa je izbjeći prerano etiketiranje djeteta s posebnim potrebama, uočavati mogućnosti koje su očuvane, dobre osobine i sposobnost djeteta i na njima graditi pozitivan odnos okoline prema djetetu te pozitivnu sliku djeteta o sebi samomu kao preduvjet uspješne socijalizacije i integracije u društvo.

Sveobuhvatnom, kurikularnom i funkcionalnom procjenom dobit će se uvid u funkcioniranje djeteta, a kvalitetnom podrškom i poučavanjem djelovat će se na sva područja razvoja. Roditeljima će se pružati stručna pomoć i savjetovanje kako bi se djeci pružili dosljedni odgojni utjecaji kod kuće i u vrtiću, te savjeti kako poticati razvoj djeteta.

Dugoročni ciljevi:

- pružanje mogućnosti za socijalizaciju i uključivanje djeteta u program predškolskog odgoja i obrazovanja
- razvoj kvalitetnog sustava podrške razvoju djeteta u vrtiću
- jačanje djetetovih osobnih potencijala i kompetencija za samostalno, odgovorno i djelotvorno ponašanje u komunikaciji sa sobom i drugima.

- sustavno utjecati i senzibilizirati ostalu djecu i roditelje na formiranje pozitivnog stava prema različitosti, posebnosti (razumijevanje, prihvaćanje, tolerancija)
- ostvarivanje suradnje vrtića i škola pri prelasku djeteta iz vrtića u školu

Kratkoročni ciljevi:

- zadovoljiti djetetove osnovne i posebne potrebe, odnosno prava
- djeci posredovati pozitivna iskustva odrastanja u okruženju vrtića
- kroz igru kreirati aktivnosti za poticanje razvojnih područja prema Individualnom odgojno - obrazovnom planu izrađenom za svakom dijete s teškoćama u razvoju
- oblikovanje materijalne sredine sa stajališta razvoja djetetove sigurnosti, pozitivne slike o sebi i drugima, mogućnosti i poticaja za sve veću samostalnost, inicijativu djeteta, za razvoj motorike, njegovu spoznaju, za različite oblike izražavanja i stvaranja, igranje pogotovo itd., dakle oblikovanje prostora u funkciji razvoja, učenja, aktivnosti djeteta
- potaknuti djecu da kroz kreativno izražavanje razviju mehanizme za osobni rast i kompenziranje vlastitih teškoća u razvoju
- pružiti potpore djetetu pri generalizaciji naučenih vještina potrebnih za svakodnevno funkcioniranje i osamostaljivanje
- pružiti psihološku podršku roditeljima
- omogućiti roditeljima da rad u uvjetima integracije iskoriste za svoj osobni rast

ZADAĆE

- poticanje cjelokupnog razvoja djeteta u skladu s njegovim sposobnostima i mogućnostima
- senzibilizirati svu djecu za uočavanje i poštovanje različitosti kao pozitivnih osobina i bogatstva svijeta u kojem živimo
- razvijati socijalne vještine kao pretpostavku za razumijevanje i zadovoljavanje osobnih prava i potreba, ali i potreba i prava drugoga
- primjenom projektivnih i suportivnih tehnika razvijati pozitivnu sliku o sebi kod djece.

- poticati razvoj sposobnosti suradničkog učenja
- sustavno raditi na okruženju podrške u uvjetima integracije - uspostaviti aktivnu suradnju između svih sudionika u odgojno-obrazovnom procesu, što uključuje roditelje, odgojitelje i stručne suradnike
- osiguravanje prikladnih odgojnih sadržaja, materijalnih uvjeta, aktivnosti i metoda rada

USTROJSTVO PROGRAMA

Organizacija programa

Ustanova će program ustrojiti kao cjeloviti razvojni program odgoja i naobrazbe djece s težim teškoćama u razvoju u dobi od 3 godine do polaska u školu (prema Članku 4. Državnog pedagoškog standarda). Biti će usklađen s potrebama djece i roditelja. Program će se provoditi kao poludnevni u trajanju od 4 do 6 sati dnevno odnosno u trajanju određenom individualno za svako dijete.

Ustrojstvo programa temeljiti će se na Državnom pedagoškom standardu predškolskog odgoja i naobrazbe (Narodne novine, 63/08 i 90/10). Program će se uskladiti s Programskim usmjerenjem odgoja i obrazovanja predškolske djece (1991.) koji u prvi plan stavlja kvalitetu odgojno - obrazovnog procesa, govori o potrebama djece i ulozi odgojitelja te o fleksibilnoj organizaciji prostora i vremena za aktivnosti djece.

Sukladno članku 7. Državnog pedagoškog standarda predškolskog odgoja i obrazovanja u odgojno - obrazovnu skupinu s posebnim programom uključiti će se djeca s teškoćama kojima se vrsta i stupanj teškoće utvrđuje prema propisima iz područja socijalne skrbi. Upis djece s teškoćama u razvoju provodit će se na temelju mišljenja stručnog povjerenstva, mišljenja stručnih suradnika, ravnatelja dječjeg vrtića, te drugih relevantnih nalaza i mišljenja nadležnih tijela i ustanova.

Broj uključene djece biti će u skladu s Člankom 23. Državnog pedagoškog standarda predškolskog odgoja i obrazovanja (za djecu s istom vrstom teškoće od 5 do 7 djece; za djecu s autizmom, djecu različite dobi i djecu s različitom vrstom od 3 do 4 djece).

Skupinu će voditi odgojitelj sa završenim dodatnim edukacijama za rad s djecom s teškoćama u razvoju uz stalnu suradnju sa stručnim suradnicima u vrtiću te vanjskim

stručnim suradnikom edukacijskim rehabilitatorom.

Zadace odgojitelja ostvariti ce se kroz:

- pripremu za rad
- neposredni rad s djecom
- suradnju s roditeljima (obitelji)
- cjeloživotno učenje koje uključuje kontinuirano praćenje napretka i mogućnosti odgojno - obrazovne prakse, rad na sebi koji predstavlja dobivanje realnijeg uvida u sebe i svoje ponašanje.

U skladu s mogućnostima i interesima djece, polaznici ove skupine uključivali bi se u rad i surađivali s drugim vrtićkim skupinama kako bi se osigurala djelomična socijalna integracija. Osim uključivanja u skupine, djeca bi provodila i zajedničko vrijeme i u vanjskom prostoru vrtića.

Provjera kvalitete organizacije rada vršiti će se timskom procjenom unutar vrtića na razini ravnatelj - stručni tim - odgojitelji, odgojitelji - djeca, odgojitelji - roditelji te izvan vrtića u suradnji s vanjskim stručnim suradnicima (naročito važan i aktivan sudionik u organizaciji rada će biti edukacijska rehabilitatorica I. G.). Područja razmatranja uključivati će procjenu koliko ponuđena organizacija zadovoljava potrebe djece i njihovih roditelja te koliko je funkcionalna za vrtićke mogućnosti.

ODGOJNO - OBRAZOVNI RAD

Odgojno - obrazovni rad će se ostvarivati na temelju suvremenih teorija i istraživanja na području odgoja i obrazovanja te roditeljstva.

Uz koncept ravnopravnog dostojanstva odgojno - obrazovni rad temeljit će se na pretpostavci da je dijete vrijednost samo po sebi, da ima pravo uživati i ostvarivati svoja prava, ostvarivati svoju osobnost i razvijati se u neovisnu, odgovornu osobu koja ima slobodu i mogućnost izbora. Ciljevi, zadace i strategije odgojno - obrazovnog rada uskladiti će se s Nacionalnom strategijom odgojno - obrazovnog rada kao temeljnim obvezujućim dokumentom i Kurikulumom vrtića.

U radu s djecom s teškoćama nastojat će se integrirati obilježja redovnih odgojno - obrazovnih ustanova s osnovnim obilježjima specijalnih odgojno - obrazovnih ustanova (individualizirani pristup svakom djetetu, posebno prilagođeni odgojno -

obrazovni programi, sredstva i pomagala, psihološki pristup djetetu s posebnostima u razvoju i uvažavanje takvih posebnosti tijekom odgojno - obrazovnog proces).

Krajnji cilj je djeci omogućiti povoljnije socijalno iskustvo kroz pozitivan utjecaj socijalne i emocionalne klime u odgojno - obrazovnim grupama na cjelokupni razvoj djece, te povećanje mogućnosti za daljnje obrazovanje i razvijanje, u cilju dostizanja najviših stupnjeva obrazovanja u skladu s mogućnosti i sposobnosti svakog pojedinog djeteta.

Slijedom navedenog smatramo da uključivanje djece s težim teškoćama u razvoju u posebnu skupinu koja će uz individualizirani način rada unutar skupine biti usmjerena i na svakodnevno druženje i igru s djecom u redovnim skupinama, pruža optimalnu raznolikost i količinu poticaja potrebnih za djetetov razvoj.

OPIS METODA I OBLIKA RADA

U osmišljavanje programa krenuli smo da djeci i njihovim roditeljima pružimo mogućnost za socijalizaciju, svakodnevno funkcioniranje i osamostaljivanje, ali i pripremimo djecu za nastavak školovanja poticanjem pravilnog razvoja djeteta, ublažavanjem posljedica oštećenja, te pružanjem stručne pomoći roditeljima i obitelji. Uz sve to dijete bi imalo mogućnost usvajanja i učenja socijalnih vještina u kontaktu sa „zdravim“ vršnjacima.

U radu s djecom i roditeljima, osim odgojitelja, raditi će i stručni suradnici (pedagog, psiholog, edukacijski rehabilitator).

Odgojitelji će planirane aktivnosti planirati i osmišljavati za svako pojedino dijete. Napredak djece pratiti će se instrumentarijem i „check listom“ u suradnji s pedagogom, psihologom i edukacijskim rehabilitatorom, a prema Individualnom odgojno - obrazovnom planu za dijete (IOOP).

IOOP će biti izrađen temeljem provedene opservacije djeteta te uključiti daljnje planiranje i programiranje rada.

Promatranje ili opservacija će uključiti određivanje razine funkcioniranja po razvojnim područjima u trenutku kada se počinje provoditi program. Opservaciju će činiti brižljivo i sustavno praćenje detalja u ponašanju djeteta, strukturirano bilježenje i procjena značenja djetetovog ponašanja i aktivnosti. Posebno će se obratiti pažnja na ponašanje djeteta u slobodnom kretanju, u radu s didaktičkim materijalom, u

interakciji s roditeljima, s drugom djecom, s odgojiteljima. Pri interpretaciji podataka dobivenih opservacijom uzimati će se u obzir ukupnost svih podataka uz maksimalnu objektivnost. Na osnovi provedenog promatranja i određene razine funkcioniranja djeteta odabrat će se odgovarajući sadržaji.

IOOP će sadržavati sljedeće komponente:

- trenutna razina funkcioniranja djeteta
- godišnji (dugoročni) ciljevi po razvojnim područjima
- kratkoročni ciljevi i aktivnosti - koraci koji vode ispunjenju dugoročnih ciljeva
- predviđeno vrijeme za ostvarenje ciljeva
- nositelji programa
- jake strane djeteta i resursi obitelji
- potrebe djeteta
- stil i način učenja
- sredstva za provođenje aktivnosti
- mišljenje roditelja o postignuću djeteta i načinima poticanja.

Odgojno - obrazovna područja posebnog programa će biti:

Praktično - osobno područje: briga o sebi, život u kući i domu: usvojiti kulturno - higijenske i zdrave prehrabene navike, prepoznati opasne situacije, samostalno ili uz podršku izvršavati jednostavne domaćinske poslove i sudjelovati u poslovima koji pridonose kvaliteti života.

Društveno - spoznajno područje: snalaženje u okolini, komunikacijska i numeričko/matematička pismenost: snalaziti se pri kretanju, znati se služiti javnim prijevozom, hitnim, zabavnim, kulturnim i javnim uslugama, razlikovati osnovne vremenske odrednice, steći osnovnu pismenost na materinskomu jeziku i numeričko/matematičku pismenost; izražavati se verbalno, neverbalno i pisano; izražavati se uporabom smislenih simbola, riječi, rečenica, brojka, boja i znakova.

Slobodno vrijeme i stvaralačko područje: društveno - zabavne i izražajno - stvaralačke aktivnosti: sudjelovati u društveno - zabavnim aktivnostima i događanjima u užoj i široj društvenoj sredini; izabrati načine i sadržaje za provođenje slobodnoga vremena; estetsko oblikovanje različitih materijala različitim tehnikama.

Društveno - emocionalno područje: odnos prema sebi, drugima i okolini: ovladati sobom, oponašati prikladna ponašanja u odnosu prema sebi i drugima, razlikovati

poželjna od nepoželjnih ponašanja, oponašati i izabrati nenasilne oblike sporazumijevanja te one kojima izražava i štiti svoja temeljna prava, osjeća je i samosvijest (asertivnost).

Tjelesno - zdravstveno područje: motoričke vještine i poticaji: prepoznavati i upravljati motoričkim i osjetilnim podražajima, stanjima i djelovanjima; razvijati mišićnu snagu i usklađenost pokreta, promatrati, slušati, glasati se, mirisati, dodirivati, razlikovati podražaje te ih smisleno i stvaralački povezivati, sudjelovati u športsko - rekreativnim aktivnostima.

Radno - proizvodno područje: radno - stvaralačka izvedba: oponašati i izvoditi samostalno, ili uz pomoć, jednostavne radne i proizvodne postupke, pravilno rukovati radnim sredstvima i čuvati se mogućih opasnosti pri radu.

Rad sa djecom s teškoćama u razvoju predviđen je na slijedeći način:

1. *Individualni rad u odgojnoj skupini posebnog programa vrtića* - pojedinačno sa svakim djetetom po individualnom programu aktivnosti uz suradnju sa stručnim timom. Praćenje napredovanja djeteta kroz tjelesni i psihomotorni razvoj, spoznajni, socio - emocionalni razvoj i razvoj govora, komunikacije, izražavanja i stvaralaštva. Evaluacija i izrada daljnjih smjernica za rad s djetetom.

2. *Rad u odgojnoj skupini redovnog programa vrtića* - praćenje socijalizacije djeteta, odnosa druge djece prema djetetu s teškoćama u razvoju, ponašanja u igri, mogućnosti djeteta. Cilj će biti naučiti dijete kako pregovarati i razmjenjivati ideje, kako započinjati i završavati socijalne interakcije i kako sklapati prijateljstva. Dugoročni cilj će biti da se dijete toplo, spontano i sigurno druži s drugima.

3. *Sustavno praćenje* - vođenje individualnog dosjea za svako dijete, pisanje tromjesečnih zapažanja i ostvarivanja zadanih ciljeva i zadaća u suradnji sa stručnim timom, provođenje IOOP - a i praćenje napretka.

4. *Pomoć odgojiteljima od strane stručnog tima* - pomoći odgojiteljima u stvaranju podupirućeg, razvojnog okruženja, pomoć u uviđanju individualnih razlika i zadovoljavanju djetetove razvojne razine (kroz specifičnu igru), davati sugestije odgojiteljima kako ostvariti odnos s djetetom s poteškoćama, kako ga uvesti u interakciju tj. kako pomoći djetetu da se uključi i

5. *Suradnja s roditeljima* - suradnja s roditeljima važan je dio programa za djecu s teškoćama u razvoju koja su uključena u vrtičke aktivnosti. Savjetovanje će biti usredotočeno na pomoć roditeljima u rješavanju svakodnevnih zadataka iz individualnog programa, pomoć u učenju kako podržati dijete i kako se nositi se s pozitivnim i negativnim emocijama, te drugim temama sukladno iskazanim potrebama roditelja.

AKTIVNOSTI I SADRŽAJI

- funkcionalno i fleksibilno strukturirati prostor
- *Moje tijelo i ja* - upoznavanje dijelova tijela i tjelesnih funkcija
- *Učimo snalaziti se*
- *Ja* - razvoj pozitivnog identiteta i samopoimanja, te svijesti o vlastitim mogućnostima - razvoj, samopoimanje, samopouzdanje i osjećaje sigurnosti
- *Kako biti sretan* - doživljaj uspješnosti, mogućnost izbora
- *Kako biti zajedno* - isticanje vrijednosti zajedništva, komunikacijskih vještina, razvoj prosocijalnog ponašanja (altruizam, empatija, tolerancija ...)
- *Igramo se, otkrivamo i stvaramo* - razvoj interesa za korištenje mogućih likovnih tehnika, razvoj okulomotorne koordinacije i grafomotoričkih vještina, poticanje slobodnog likovnog, glazbenog i govornog izraza
- poticati doživljaj uspješnosti i zadovoljstva postignutim
- igre uloga, socijalne i društvene igre, stvaralačke igre, igre pamćenja, govorne igre i ostalo
- aktivnosti svakodnevnog života - praktične aktivnosti s područja svakodnevne brige o sebi
- tjelesne aktivnost

Program predškole za svu djecu u godini dana prije polaska u osnovnu školu

Obilježja programa

Program se ostvaruje na osnovi suglasnosti Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta od 2016. godine (KLASA: 601-02/16-03/00160, URBROJ:533-25-16-0004)

Kurikulum predškole

Kurikulum predškole podrazumijeva kurikulum namijenjen odgojno-obrazovnome radu sa svom djecom u godini dana prije polaska u osnovnu školu (čl. 23a Zakona o predškolskom odgoju, NN 94/13; čl.1 Pravilnika o sadržaju i trajanju programa predškole). Kurikulum predškole se u svojoj provedbi naslanja na ciljeve, načela, vrijednosti i polazišta Nacionalnog kurikuluma.

Nacionalni kurikulum za rani i predškolski odgoj i obrazovanje usmjeren je prema ostvarivanju specifičnih ciljeva (osiguranju dobrobiti za dijete, poticanju cjelovitog razvoja, odgoja i učenja djece, zatim razvoja kompetencija te ostvarivanju prava djece na jednake šanse, tj. ostvarivanju jednakih prava za sve), utemeljen je na specifičnim polazištima (postojećim dokumentima i suvremenom shvaćanju djeteta i organizacije vrtića) i odražava specifična načela (fleksibilnost odgojno obrazovnoga procesa, partnerstvo vrtića s roditeljima i širom zajednicom, osiguranje kontinuiteta u odgoju i obrazovanju, otvorenost za kontinuirano učenje te spremnost na unapređivanje prakse) i vrijednosti (znanje, identitet, solidarnost i tolerancija, odgovornost, autonomija i kreativnost).

Navedeni ciljevi, polazišta, vrijednosti i načela predstavljaju osnovu oblikovanja kurikuluma vrtića i kurikuluma predškole.

Kurikulum predškole treba uzeti u obzir specifičan kontekst odrastanja djeteta tj. kulturu i tradiciju okruženja u kojem žive dijete i njegova obitelj kao i ustanovu u kojoj se provodi kurikulum predškole. On se provodi u vrtiću ili iznimno u nekoj drugoj ustanovi ako u blizini nema vrtića pod uvjetom da ta ustanova djetetu može osigurati jednaki odgojno-obrazovni standard tj. jednaku kvalitetu fizičkog i socijalnog okruženja kao vrtić.

Kurikulum predškole provodi odgojitelj, a u iznimnim slučajevima neki drugi stručnjak osposobljen za razumijevanje posebnosti predškolskog odgoja i ostvarivanje odgojno-obrazovnoga rada s djecom predškolske dobi.

Planiranje kurikuluma predškole temelji se na jednakim polazištima, ciljevima i načelima kao i kurikulum vrtića. Strategijom obrazovanja, znanosti i tehnologije predviđa se produljenje cjelovitog općeg obveznog odgoja i obrazovanja s 8 na 9 godina, što znači i produljenje trajanja cjelokupnog predtercijarnog odgoja i obrazovanja. Unatoč tome što se prosječna dob ulaska djeteta u opće obvezno obrazovanje spušta s postojećih 7 godina na 6 godina i 6 mjeseci, program predškole će se i dalje provoditi (kao program namijenjen djeci u godini pred polazak u osnovnu školu).

Samim kurikularnim rješenjima potrebno je izbjeći „školifikaciju“ odgojno-obrazovnog procesa u odgojno-obrazovnim ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. To načelo temelji se na suvremenom shvaćanju djeteta i procesa njegova ranog odgoja i obrazovanja.

U skladu s time, u kurikulumu predškole integrirane su postavke suvremenog pogleda na dijete i djetinjstvo, a te su:

- dijete je osobnost već od rođenja i treba ga ozbiljno shvaćati i uvažavati.
- dijete nije objekt u odgojnom procesu već je socijalni subjekt, koji participira, konstruira i, u velikoj mjeri, određuje svoj vlastiti život i razvoj.
- djetinjstvo nije samo pripremna faza za budući život već je životno razdoblje koje ima svoje vrijednosti i svoju kulturu.
- djetinjstvo je proces socijalne konstrukcije, koji djeca i odrasli zajednički izgrađuju.
- djetinjstvo je proces koji se kontekstualizira u relaciji s određenim prostorom, vremenom i kulturom (sociokonstruktivizam) te varira s obzirom na različitost uvjeta i kulture u kojima se događa. Stoga, kao što ne postoji univerzalno dijete, ne postoji ni univerzalno djetinjstvo.

Odgojno-obrazovni rad s djecom u godini prije polaska u školu planira se i oblikuje cjelovito (tematski, projektno), a ne parcelizirano (kao međusobno nepovezane aktivnosti, izdvojena područja učenja, uvježbavanje posebnih vještina i sl.).

U kurikulumu predškole planiraju se kontekstualni uvjeti (okruženje) za održavanje različitih odgojno obrazovnih aktivnosti i stjecanje raznovrsnih odgojno-obrazovnih iskustava djece, a ne precizan tijek njihovih aktivnosti niti fragmentirani sadržaji učenja.

Kurikulum predškole svaka odgojno-obrazovna ustanova gradi na temelju specifičnosti okruženja u kojem djeluje a on obuhvaća: kontekstualne i socijalne uvjete (okruženje) za održavanje različitih odgojno-obrazovnih aktivnosti i stjecanje raznovrsnih odgojno-obrazovnih iskustava djece, materijalne uvjete (opremu, informatičke, audiovizualne i druge uvjete), organizaciju prostora, orijentacijske sadržaje i aktivnosti, vrijeme provedbe i trajanje programa predškole, broj skupina, nositelje provedbe, osiguranje kvalitete (praćenje i vrednovanje) te suradnju s roditeljima i drugim suradnicima.

Sadržaj, kao i trajanje programa predškole određen je Pravilnikom.

CILJEVI I ISHODI

Kurikulum predškole usmjeren je na vrijednosno i teleološko razumijevanje cilja obrazovanja koje vodi emancipaciji čovjeka: kroz vlastitu samoizgradnju i izgradnju društva. Tako će se, za razliku od tradicionalne slike o znanju kao statičnoj kategoriji, u suvremenoj paradigmi ono vidjeti dinamičnim procesom, što će utjecati i na paradigmatSKU promjenu samog cilja odgoja i obrazovanja: svrha učenja postaje neprekinuto, stalno učenje (učenje učenja), što znači da je krajnji cilj usmjeren shvaćanju i razumijevanju principa izgradnje temeljnih znanja, a ne njegovu nagomilavanju.

Slijedom toga, u kurikulumu predškole koristi se taksonomska orijentacija koja obuhvaća:

- razine znanja, vještina i stavova,
- definira vrste znanja (činjenično, konceptualno, proceduralno i meta znanje)
- te određuje razine procesa „dubinskog učenja“ (deeph learning): prisjećanje, shvaćanje, primjena, analiza, evaluacija i sinteza.

Taksonomijski pristup pomaže djetetu osvijestiti činjenicu da iza nekog cilja stoji smisao koji ono može vidjeti i vrijednosno se postaviti spram toga (oblikovati stav). U tom odnosu uloga je odgojitelja/učitelja voditi djecu do razine pronalaženja smisla i razumijevanja konačnog cilja vlastita učenja (zašto nešto trebam/moram znati).

Moglo bi se reći, da su u okviru navedenog pristupa, ciljevi učenja jednaki kompetencijskim ishodima (razvojna očekivanja) i, razlikuju se od definicije ciljeva usmjerenih na sadržaj, koji se definiraju kao iskazi koji u širim okvirima opisuju kakvu će korist dijete imati od učenja (širi kontekst) i često se ne mogu neposredno mjeriti. Definiraju se prije određivanja ishoda, i širi su pojam u odnosu na ishode.

Za razliku od njih, razvojni su ishodi osnovna jedinica orijentacijskog planiranja (projiciranja) jest sposobnost, karakteristika ili ishod koji želimo razvojno potaknuti kod pojedinog djeteta ili skupine djece.

KOMPETENCIJSKI OKVIR

- Kurikulum predškole usmjeren je prema razvoju različitih kompetencija djece te odražava slijedeća načela:
- Kompetencije djece su razvojne a ne statične pa se potiče njihov razvoj i prati kontinuirano, a ne jednokratno ili povremeno (jednokratnim, periodičkim mjerenjem);
- Uspješnost djeteta u obavljanju određenih aktivnosti određuje splet više različitih kompetencija, čiji se pojavni oblici suptilno pretapaju s pojavnim oblicima mnogih drugih kompetencija. Zato se kompetencije djece procjenjuju cjelovito, a ne izdvojeno iz konteksta cjeline ostalih;
- Djeca jednake kronološke dobi mogu se u velikoj mjeri razlikovati po svojim razvojnim mogućnostima i kompetencijama. Zato se kompetencije potiču i promatraju u kontekstu razvojnih mogućnosti svakog djeteta posebno, a ne njegove kronološke dobi.
- Posebna pažnja posvećuje se kompetencijama koje u ranoj dobi predstavljaju okosnicu razvoja svih ostalih, a osobito razvoju samopoštovanja, samopouzdanja i pozitivne slike djeteta o sebi.

Kurikulumom predškole potiče se i osnažuje razvoj osam temeljnih kompetencija za cjeloživotno učenje, koje je obrazovna politika RH prihvatila iz Europske unije (*Recommendation of the European Parliament and of the Council for lifelong learning 2006/962/EC*), a to su:

1. Komunikacija na materinskom jeziku
2. Komunikacija na stranim jezicima
3. Matematička kompetencija i osnovne kompetencije u prirodoslovlju

4. Digitalna kompetencija
5. Učiti kako učiti
6. Socijalna i građanska kompetencija
7. Inicijativnost i poduzetnost
8. Kulturna svijest i izražavanje

NAPOMENA:

Kompetencijski okvir preuzet iz Europske unije ne obuhvaća i ne navodi, za predškolski odgoj i obrazovanje, vrlo važne motoričke kompetencije. Budući da se ne mogu uvrstiti pod neku od 8 navedenih kompetencija navodimo je, u nastavku ovog radnog materijala, kao dodatnu, devetu kompetenciju te izrađujemo zaseban opis i razradu znanja, vještina i stavova koje ova kompetencija obuhvaća.

Navedene kompetencije su definirane kao generičke ili transverzalne te kao takve nisu vezane uz provedbu točno određenih aktivnosti u određenim centrima aktivnosti (ako polazimo od pretpostavke da centar aktivnosti predstavlja prostor za usvajanje određenih znanja) već ih je moguće provesti integrirano. Budući da niti jedno od ovih područja nije važnije od ostalih, kao ni vještine koje ta područja podrazumijevaju, stoga ih ni ne treba podučavati zasebno. Djeci je potrebno nuditi takve aktivnosti koje će povezivati sadržaje različitih područja: jezik i pismenost, matematiku, znanost i tehnologiju, kreativno umjetničko stvaranje, društvene znanosti, tjelesne aktivnosti te aktivnosti koje u fokus stavljaju zdravlje, opću dobrobit i zadovoljstvo. Na taj način djeca će razvijati znanja, vještine i stavove koji su primjenjivi u više područja i koji su istovremeno i međusobno integrirani.

Sve navedene kompetencije odnose se na uspješnije upravljanje vlastitim učenjem te odražavaju općeniti pomak interesa prema samom učenju djeteta (a time i cjeloživotnom učenju). Dispozicija za cjeloživotno učenje se može i treba razvijati od najranijeg djetinjstva, pri čemu je cilj razviti djetetovu unutarnju (intrinzičnu) motivaciju za učenje. Ukoliko djeca od najranije dobi imaju iskustva koja im pokazuju da su sposobna učiti, ona će biti i dalje motivirana za učenje. Okvir ključnih kompetencija treba integrirati u sve aktivnosti cjeloživotnog učenja na način koji je prikladan specifičnom lokalnom i nacionalnom kontekstu.

Navedene ishodišne kompetencije kojima bi djeca do polaska u školu trebala ovladati predstavljaju orijentacijski okvir u planiranju ciljeva i zadaća u radu s djecom u programu predškole te u procjenjivanju postignuća djeteta. Konkretni sadržaji i aktivnosti kojima bi se navedene kompetencije mogle razvijati nisu navedeni.

Njih će odgojitelji osmišljavati u skladu s razvojnim sposobnostima svakog djeteta, aktualnim potrebama i interesima djece, prema aktualnim događanjima te specifičnostima skupine predškole.

- Kompetencije: skup povezanih znanja, vještina i stavova (stajališta) te pripadajuća odgovornost i neovisnost koji utječe na temeljni dio nečijega posla (djelatnosti). Ujedno i sposobnost da se primijeni funkcionalno znanje („znati kako“ – „know how“) u situacijama igre i učenja.
- Aktivnosti usmjerene na povećanje kompetencija mogu krenuti iz sasvim uske perspektive (znanja, vještina, odlučivanja) ili polaziti iz puno šireg koncepta (empatije, mašte, kreativnosti i kritičkog pristupa)
- Stjecanje kompetencija povlači pitanje kvalitete odgojno-obrazovnog djelovanja, organizaciju cjelokupnog okruženja i materijala za učenje ... promišljanje situacija u kojima se izgrađuju dječja znanja.

Napomena: ključne kompetencije za cjeloživotno učenje postavile su Svjetska zdravstvena organizacija (1994) i Svjetska banka (2010) kao life and work skills (životne i radne kompetencije), pri čemu:

- lifeskills (životne kompetencije) polazi od razvoja – iznutra; to je širok spektar osobnih, međuljudskih i kognitivnih sposobnosti za primjereno i pozitivno ponašanje, koje pojedincu omogućuje da se uspješno nosi sa zahtjevima i izazovima svakodnevice (WHO, 1994). Počiva na evaluaciji različitih teorija učenja (razvojna psihologija).
- work skills (radne kompetencije) polazi od potreba tržišta rada – izvana; to je učenje za stjecanje znanja, za djelovanje, za život, učenje o zajedničkom životu, a služi korištenju sposobnosti za individualni razvoj i cjeloživotno učenje. One bi trebale pojedincima osigurati ekonomsko i društveno učešće, pri čemu poseban fokus leži na ekonomskoj utrživosti individualnih sposobnosti. Temeljno je težište na obrazovnom sustavu.

TAKSONOMSKA ORIJENTACIJA

VRSTE ZNANJA	OBILJEŽJA
činjenično znanje	<ul style="list-style-type: none"> • poznavanje najvažnijih činjenica • poznavanje temeljnih pojmova
konceptualno znanje	<ul style="list-style-type: none"> • poznavanje kronologije i prostora • razumijevanje uzročno-posljedičnih odnosa, kontinuiteta i promjena • uporaba izvora znanja, empatijsko razumijevanje
proceduralno znanje	<ul style="list-style-type: none"> • sposobnost istraživanja: što, zašto, kako, čime • sposobnost interpretiranja
metakognitivno znanje	<ul style="list-style-type: none"> • znanje kako učiti: poznavanje općih metoda koje se mogu upotrijebiti za različite zadatke • poznavanje uvjeta pod kojima se te metode mogu upotrebljavati, ograničenja metoda, poznavanje samoga sebe odnosno svojih mogućnosti
RAZINE ZNANJA*	OBILJEŽJA
zapamti	<ul style="list-style-type: none"> • povlačenje podataka iz memorije • prepoznavaj, ponovi, izdvoji, prisjeti se, poveži, poredaj, definiraj
objasni	<ul style="list-style-type: none"> • razumijevanje onoga što je naučeno • objasni svojim riječima, pojasni, interpretiraj, identificiraj, preoblikuj, razlikuj, sažmi, usporedi
primijeni	<ul style="list-style-type: none"> • upotreba koncepta za rješavanje problema • demonstriraj, ilustriraj, izračunaj, pokaži, poveži, predvidi, izvedi, prikupi, prilagodi, primijeni načelo, prikaži, dramaturgiziraj
analiziraj	<ul style="list-style-type: none"> • raščlanjivanje na sastavne dijelove • raščlani, izdvoji po atributu, kategoriziraj, • usporedi, suprotstavi, komentiraj, poredaj po važnosti
vrednuj	<ul style="list-style-type: none"> • ocjena vrijednosti nečega prema zadanim kriterijima • argumentiraj svoje mišljenje, izaberi opciju, kritički prosudi, obrani stav, preispitaj činjenice, predvidi moguće posljedice, rangiraj, preispitaj se
stvaraj	<ul style="list-style-type: none"> • kreiranje nečeg novog • načini, klasificiraj na nov način, konstruiraj, planiraj, postavi hipotezu, preuredi, izrazi se na nov način

* revidirana Bloom-ova taksonomija odgojno/obrazovnih ciljeva

ALTERNATIVNI ODGOJNO-OBRAZOVNI PROGRAM

Montessori program za djecu rane dobi

Obilježja programa

Program se ostvaruje na osnovi suglasnosti Ministarstva znanosti i obrazovanja od 1. listopada 2020. godine (KLASA:601-02/20-03/00519, URBROJ:533-05-20-0004).

UVOD I UTEMELJENJE PROGRAMA

Pedagogija Marie Montessori temelji se na znanstvenom promatranju spontanog učenja djece, na poticanju vlastitog djelovanja djeteta i njegove samostalnosti te na poštovanju djetetove osobnosti. U središtu Montessori pedagogije je dijete. Ona gleda i poštuje dijete u njegovoj cjelovitosti (Philipps, 2003. 11).

Osnovno polazište Montessori pedagogije su u djetetu urođene prirodne snage koje ga u svakoj razvojnoj fazi potiču na samoaktivnost, kao i senzitivne faze, tj. periodi u kojima je dijete posebno osjetljivo za prijem određenih utisaka. Mogućnost pružena svakom djetetu da se razvija vlastitim tempom uvelike pomaže u razvoju djetetove pozitivne slike o sebi.

Maria Montessori promatrala je rane godine u kojima se događa istinsko učenje djeteta kao kritičnu fazu u razvoju pojedinca tijekom koje se uspostavlja temelj za sav budući razvoj. Njezina metoda utemeljena na sociokulturnoj slici djeteta kao inteligentnog bića koje na svijet dolazi opremljeno intuitivnim znanjem i mentalnim alatima koji ga čine sposobnim za aktivno učenje, odgoj i obrazovanje djeteta usmjerila je na njegovu samoizgradnju i usvajanje neovisnosti. Odgovor na pitanje - kako ostvariti put samoizgradnje, ujedno je i odgovor na pitanje kako ostvariti cilj odgoja, a Montessori ga nalazi u djetetu i njegovom razvoju: sam put je cilj. Usvajanje neovisnosti, razvoj odgovornosti, normalizacija i razvoj prema miru ostvaruju se u konkretnim akcijama djeteta, ovdje i sada, a ne nekada kasnije. Ona djetinjstvo smatra razdobljem vitalnih ili zlatnih godina, u kojem se stvaraju korijeni budućeg čovjeka. Stoga ona dijete doživljava kao graditelja čovječanstva.

CILJEVI PROGRAMA

Cilj našeg programa je odgojno-obrazovni rad prema koncepciji Marie Montessori usmjeren ka stjecanju određenih znanja, vještina i vrijednosti koje su izraženi kroz direktne i indirektne odgojno - obrazovne ciljeve rada djeteta sa priborom.

Zadaci programa su: osigurati pripremljenu okolinu koja će omogućiti svakom djetetu potpun i skladan razvoj osobnosti, skrbiti o zdravlju, njezi i tjelesnom razvoju djece, poticati cjeloviti razvoj djeteta u području spoznajnog, tjelesnog, jezičnog i govornog, socijalnog i emocionalnog razvoja, razvoja morala, duhovnosti i estetike.

USTROJSTVO PROGRAMA

Program se odvija u jednoj skupini u cjelodnevnom, 10-satnom programu od 6 do 16 sati. Uključuje djecu od 1 do 3 godine. Broj djece u skupini je od 8-10 obzirom na dob i veličinu prostora sobe dnevnog boravka. Program provode dvije Montessori odgojiteljice od kojih jedna ima završeno stručno usavršavanje iz Montessori pedagogije 0-6, a druga Montessori 3-6.

Program se odvija po dnevnom rasporedu u skladu sa Zakonom o predškolskom odgoju i obrazovanju. Posebna pažnja posvećuje se svakodnevnoj izmjeni aktivnosti u unutarnjem i vanjskom prostoru, šetnji, svakodnevnoj tjelovježbi i posebno se planira vrijeme za rad s Montessori priborom, ali i za slobodnu igru djece.

U realizaciji programa sudjeluju ravnateljica, pedagoginja i psihologinja u smislu organizacijske i savjetodavne uloge.

Program se odvija na lokaciji vrtića „Cvjetna livada“, K. Krešimira 32, Požega. Skupina je opremljena Montessori didaktičkim priborom koji se u skladu s načelima Montessori pedagogije nadopunjuje i redovito obnavlja.

Jaslička Montessori skupina osnovana je kao odgovor na potrebe roditelja i djece u cilju zadovoljavanja interesa kako djece tako i pedagoških radnika koji kroz pedagogiju Marije Montessori vide mogućnost poboljšanja emocionalnog i psiho-motoričkog razvoja djeteta, a na taj način i djelovanja na društvo u cjelini.

Metoda Marije Montessori danas sve više dobiva na važnosti; njezina se načela mogu prilagoditi današnjim suvremenim društvenim uvjetima.

Montessori pedagogija pomaže djetetu da doživi svoje tijelo i duh, da se osjeća dobro i da gradi pozitivnu sliku o sebi. Dijete uči spoznavati svoje osjećaje i čuti unutarnji glas svojih interesa u samostalnom djelovanju kroz samostalan izbor. Pri tome odrasli imaju važnu ulogu kao pomoć u samopomoći, u skladu s dječjim željama.

Montessori program za djecu predškolske dobi od navršene treće godine života do polaska u školu

Obilježja programa

Program se ostvaruje na osnovi suglasnosti Ministarstva znanosti i obrazovanja od 22. travnja 2016. godine (KLASA: 601-02/16-03/00154, URBROJ:533-25-16-0004).

UVOD I UTEMELJENJE PROGRAMA

Montessori afirmira sliku djeteta kao kompetentnog bića koje u sebi nosi individualan, tajanstven unutarnji plan izgradnje: sve što nauči, zapravo, gradi njegov unutarnji učitelj. Ona djetinjstvo vidi vitalnim ili zlatnim godinama i smatra ga najvažnijim razdobljem u životu čovjeka. Montessori pedagogija pripada krugu konstruktivističkih teorija razvoja: djetetov je razvoj ustvari njegovo samoostvarenje i samoizgradnja (autokonstrukcija) u čemu mu pomažu njegovi unutarnji i vanjski vodiči: upijajući um i razdoblja posebne osjetljivosti te pripremljena okolina. Montessori to objašnjava na sljedeći način: dijete je obdareno umom sposobnim da upija sve ono što se nalazi u svijetu oko njega pa je uloga odrasloga pripremiti okolinu koja će davati brojne prilike da se odgoj i učenje ostvaruju u samo-radu u neposrednoj životnoj stvarnosti. Pri tome se polazi od djetetovih interesa, nagona i sklonosti, prije svega, potrebi za kretanjem. Dijete potpuno otvoreno, bez predrasuda integrira okolinu u sebe, maksimalnom perfekcijom i maksimalnom lakoćom. Dijete živi na račun („trošak“) svoje okoline, a okolina je tek medij za prijenos osjećaja i senzacija, koje djetetov um upija u sebe. Pripremljenoj okolini pripadaju obitelj i pripremljen odgojitelj.

CILJEVI PROGRAMA

Direktni ciljevi: razvoj volje, pažnje, koncentracije, inteligencije i socijalizacije.

Indirektni ciljevi odnose se na ovladavanje konkretnim postupcima/radnjama prilikom izvođenja vježbi kroz primjerene materijale u pripremljenoj okolini.

Odgajno obrazovni rad prema načelima Montessori pedagogije usmjeren je ka stjecanju određenih znanja, vještina i vrijednosti (stavovi) koji su izraženi kroz

direktne i indirektne odgojno-obrazovne ciljeve rada djeteta s priborima, odnosno, kompetencijske ishode.

Montessori kaže da je konačan cilj odgoja i obrazovanja djece prema Montessori metodi stvaranje samostalnog i neovisnog djeteta i odgoj prema miru.

Važan zadatak u okviru Montessori programa je pružiti djetetu podršku da se osamostaljuje i samoizgrađuje, da se uključuje u svakodnevne aktivnosti u svojoj bliskoj okolini. Odgovornost je odraslih stvarati odgojno-obrazovne kontekste koji djeci olakšavaju stjecanje iskustava činjenjem, i korištenjem onoga što znaju. Ostvarivanje prava djeteta na sudjelovanje, koje se ističe i u Konvenciji o pravima djeteta predstavlja važan preduvjet razvoja njegovih različitih, a osobito građanskih kompetencija. One se razvijaju poticanjem razvoja samostalnog i kritičkog mišljenja djece te ohrabrivanjem djece na donošenje vlastitih sudova.

ZADAĆE PROGRAMA

- osigurati pripremljenu okolinu s primjerenim materijalnim, kadrovskim i organizacijskim uvjetima, koji će omogućiti svakom djetetu potpun i skladan razvoj osobnosti,
- brinuti o zdravlju, njezi i tjelesnom razvoju djece,
- poticati cjeloviti razvoj djeteta u području spoznajnog, tjelesnog, jezičnog i govornog, socijalnog i emocionalnog razvoja, razvoja morala, duhovnosti i estetike u skladu s odgojno-obrazovnom koncepcijom Marije Montessori.

VRSTA I OBLIK PROGRAMA

Program je organiziran kao cjelodnevni, inkluzivni (u sklopu 10-satnog programa vrtića). Rad s djecom je individualan, u manjim skupinama ili grupni, ovisno o vrsti i cilju aktivnosti. Program se ostvaruje u objektu Cvjetna livada u jednoj dobno heterogenoj odgojno-obrazovnoj skupini (djeca u dobi od tri godine života do polaska u osnovnu školu).

Odgovornice u programu osposobljene su za rad s djecom prema Montessori metodi temeljem odgovarajuće specijalističke izobrazbe (diploma stručnog

usavršavanja za rad s djecom u Montessori metodi 3-6). Broj upisane djece u odgojnoj skupini usklađen je s Državnim pedagoškim standardom.

Organizacija rada je fleksibilna, što znači da je dnevni ritam aktivnosti prilagođen potrebama obitelji i djece u programu. Vrijeme za dnevne aktivnosti istraživanja, igre i rutina, (osobito objedovanja i odmora) u dobno heterogenoj odgojnoj skupini prilagođeno je potrebama mlađe i starije djece, ali i djece individualno. Dobno heterogene odgojne skupine kao prirodno socijalno okruženje za dijete predstavljaju razvojni kontekst s obilježjem različitosti, što utječe na formiranje stavova spram drugačijeg i nepoznatog, a to su bitne pretpostavke za razvoj socijalnih (građanskih) kompetencija, osobito s obzirom na činjenicu da su u odgojne skupine integrirana djeca s PP-TUR. Drugim riječima, ovaj kontekst, sam po sebi, pruža prilike za razvoj vrijednosti brige za drugoga, osjetljivosti i otvorenosti za potrebe drugih i drugačijih, ali i stvaranje grupne kohezije i zajedništva. Odgojno obrazovni rad provodi se u vremenu od 7,00 do 15,30 sati u prostoru matične odgojne skupine. Po potrebi djeca mogu boraviti u ranojutarnjem ili u popodnevnom odgojno-obrazovnom procesu, zajedno s djecom iz drugih odgojnih skupina, u prostorima dnevnog boravka dežurne skupine.

Odgojno obrazovni rad u Montessori skupini temelji se na: Zakonu o predškolskom odgoju i obrazovanju („Narodne novine“, br.10/97., 107/07., 94./13. i 98/19.), Nacionalnom kurikulumu za rani i predškolski odgoj i obrazovanje (MZOS, 2014.), Programskom usmjerenju odgoja i obrazovanja predškolske djece (Glasnik Ministarstva kulture i prosvjete 7/8 1991.), podzakonskim aktima vrtića, te na Montessori programu temeljenom na Association Montessori International.

Program radionica za roditelje „Rastimo zajedno“

Obilježja programa

Cilj programa radionica je stvoriti poticajno i osnažujuće okruženje u kojemu roditelji s voditeljicama radionica i s drugim roditeljima razmjenjuju ideje o načinima na koje žive svoje roditeljstvo i o načinima na koje se odnose prema svojem djetetu; upoznaju bolje sebe kao roditelja te doznaju i za druge moguće načine odnošenja prema djetetu. Zadaće programa obuhvaćaju upoznavanje sa znanstvenim stajalištima o pozitivnoj interakciji roditelja i djeteta, podršku roditeljstvu na dobrobit djeteta (i roditelja), preispitivanje vrijednosti u podlozi vlastitog roditeljstva te učenje o potrebama djece i roditelja i načinima njihovog zadovoljavanja.

Namjena programa

Program radionica za roditelje „Rastimo zajedno“ nastao je kao dio Programa za rani razvoj djece i poticajno roditeljstvo Ureda UNICEF-a - „Prve 3 su najvažnije“, a namijenjen je roditeljima najmlađe djece u dobi do četiri godine života.

Nositelji programa

Radionice provodi posebno educirani voditeljski tim stručnjaka za podršku ranom razvoju (tri voditeljice: psiholog, pedagog i odgojitelj).

Način ostvarivanja programa

Program radionica za roditelje „Rastimo zajedno“ provodi se u jedanaest radionica, jednom tjedno u trajanju od dva sata.

Vrednovanje

Vrednovanje se temelji na kvalitativnim i kvantitativnim podacima prikupljenim od roditelja i voditelja tijekom i po završetku programa. Svaka je radionica podložna vrednovanju u okviru kojeg se analiziraju izvještaji voditeljskih timova o vlastitom iskustvu svake aktivnosti te percipiranom iskustvu roditelja. Roditelji sudionici ispunjavaju upitnik za roditelje prije i poslije cijelog ciklusa radionica, kao i Evaluacijski upitnik po završetku ciklusa radionica.

4. PROFESIONALNI RAZVOJ STRUČNIH DJELATNIKA VRTIĆA

Profesionalni razvoj stručnih djelatnika ćemo provoditi kroz kvalitetno inicijalno obrazovanje i kontinuirani profesionalni razvoj.

Kvalitetna odgojno-obrazovna praksa vrtića i kurikulum ostvaruje se i razvija „iznutra“ od odgojitelja i drugih stručnih djelatnika, stoga im je potrebno osigurati kontinuirano profesionalno učenje i razvoj, čime će samo inicirati promjene u osobnim uvjerenjima i djelovanju.

Potrebno je inicirati one oblike profesionalnog usavršavanja koji neće imati samo informacijski, nego i transformacijski potencijal, s istraživačkim obilježjima, koja omogućuju propitivanje uvjerenja, iskustava i kontinuirane prakse odgojitelja.

Kroz akcijska istraživanja odgojitelji i stručni suradnici će razvijati istraživačke i refleksivne sposobnosti.

U vrtiću ćemo njegovati i jačati samoorganizacijske potencijale, koje će pridonositi kontinuitetu u unapređenju odgojno-obrazovne prakse i trajnosti postignutih promjena. Odgojitelji i stručni suradnici vrtića izrađuju individualne programe usavršavanja i predlažu grupne oblike usavršavanja u vrtiću i izvan vrtića.

Ovakvim prihvaćanjem profesionalnog razvoja stručnih djelatnika vrtića pridonosit ćemo i sudjelovanje u različitim oblicima profesionalnog usavršavanja, koji uključuju predavanja stručnjaka, radionice, prezentiranje primjera dobre prakse vrtića i slično, u skladu s preporukama EU.

BITNI ZADACI:

- podizanje razine znanja odgojitelja, stručnih suradnika i ostalih zaposlenika
- povećanje efikasnosti komunikacije i socijalne interakcije na relaciji: odrasli-dijete i odrasli - odrasli
- jačanje stručne kompetencije odgojitelja za primjenu poznatih i stečenih znanja
- praćenje nove stručne literature i časopisa
- sudjelovanje u svim oblicima stručnog usavršavanja van ustanove namijenjenim stručnjacima u predškolskom odgoju i obrazovanju, prema dogovoru i odlukama ravnatelja
- prezentiranje vlastitih iskustava na stručnim skupovima unutar i van ustanove

Odgojitelji i drugi stručni djelatnici uključivat će se u različite oblike usavršavanja (seminari, radionice, predavanja stručnjaka, primjeri dobre prakse, timsko planiranje, individualno stručno usavršavanje i sl.) organiziranog od Dječjeg vrtića Požega, Ministarstva znanosti i obrazovanja, Agencije za odgoj i obrazovanje, te drugih institucija srodnih odgoju i obrazovanju. Stručno usavršavanje je i zakonska obveza odgojitelja i stručnih suradnika.

Stručno usavršavanje odgojno-obrazovnih zaposlenika provodit će se u skladu s Planom i programom stručnog usavršavanja individualno i kolektivno, a ostvarivat će se putem:

- održavanja sjednica Odgojiteljskog vijeća
- individualnog stručnog usavršavanja
- skupnog stručnog usavršavanja u vrtiću (radionice, stručni aktivisti i sl.)
- skupnog stručnog usavršavanja izvan vrtića (stručni skupovi, seminari, simpoziji, savjetovanja i sl.)
- stručne literature i časopisa

INDIVIDUALNO STRUČNO USAVRŠAVANJE

Individualno stručno usavršavanje odvijat će se u vidu kontinuiranog praćenja literature te odabranih tema i sadržaja projekata.

Sam tijekom ostvarivanja individualnog stručnog usavršavanja odgojitelji će pratiti kroz mapu profesionalnog razvoja koja sadrži:

- plan stručnog usavršavanja
- popis stručnog usavršavanja
- diplome i potvrde sa stručnog usavršavanja
- objavljene i pročitane publikacije
- zabilješke o stručnom usavršavanju unutar vrtića
- zabilješke o razgovoru s djetetom
- povratne informacije i reakcije djece
- fotografije skupine ili tlocrt sobe
- fotografije ili zabilješke o mijenjanju okruženja i materijala (promjene koje su nastale tijekom nekih projekata)
- zabilješke o zajedničkom planiranju i praćenju napretka djece

- planovi, rasporedi rada i evaluacija roditeljskih sastanaka
- primjerci upitnika, istraživanja i drugih instrumenata koji su korišteni za dobivanje informacija od roditelja
- zabilješke o boravku roditelja u skupini
- dnevni i tjedni planovi
- opis provedenih aktivnosti, planovi i rezultati projekata
- primjeri individualnih planova za djecu
- instrumentariji za procjenu i primjeri procjene dječjeg napretka, znanja i vještina
- ...

Stručni aktivni

Tema	Voditelji / suradnici
Poticanje ranog govorno-jezičnog razvoja	vanjski predavači
Sukobi među djecom	stručni tim
Suradnja odgojitelja i roditelja	stručni tim, odgojitelji
Individualni rad i praćenje djece s teškoćama	vanjski predavači
Primjeri dobre prakse	stručni tim, odgojitelji
Pripreme za vrtić - adaptacija djece	stručni tim

Timski sastanci

Timski sastanci realizirat će se svaka tri mjeseca, ili češće ako se pokaže potreba, po objektima (smjenama), a na svakom sastanku vodit će se zapisnik koji će se pohranjivati u knjigu zapisnika.

Cilj:

- poboljšanje kvalitete odgojno-obrazovne prakse
- reflektiranje znanja i iskustva u timu
- analiza i vrednovanje načina rješavanja zajedničkih profesionalnih zadataka i problema
- rad u timu

- stvaranje pozitivne atmosfere
- osmišljavanje i realizacija projekata

Stručno usavršavanje izvan ustanove

Stručno usavršavanje izvan ustanove provodit će se u organizaciji Ministarstva znanosti i obrazovanja, Agencije za odgoj i obrazovanje i institucija koje imaju verificirane programe za zaposlenike u predškolskom odgoju i obrazovanju prema područjima posebnog stručnog interesa.

Cilj:

- implementacija novih znanja u odgojno-obrazovni rad
- timski pristup u radu
- unapređivanje svih područja odgojno-obrazovnog procesa

Preporučena stručna literatura

1. Ajduković, M., Pećnik, N. (2007), *Nenasilno rješavanje sukoba*, Zagreb, Alineja
2. Bastašić, Z. (1988) *Lutka ima srce i pamet*, Zagreb, Školska knjiga
3. Bašić, J., Žižak, A., Koller Trbović, N. (2005), *Integralna metoda u radu s predškolskom djecom i njihovim roditeljima*, Zagreb, Alineja
4. Bergmann, W. (2007), *Umijeće roditeljske ljubavi*, Jastrebarsko, Naklada slap
5. Brack, J. (2009), *Učenjem do pokreta, kretanjem do spoznaje; program senzomotoričkih aktivnosti za djecu predškolske dobi*, Buševac, Ostvarenje
6. Bielenberg, K. (2009), *Možemo više, možemo bolje*, Buševac, Ostvarenje
7. Cvetković Lay, J. (2010), *Darovito je, što ću sa sobom?*, Priručnik za obitelj, vrtić i školu, Zagreb, Alineja
8. Cvetković Lay, J., Pečjak V. (2004), *Možeš i drukčije – priručnik s vježbama za poticanje kreativnog mišljenja*, Zagreb, Alineja
9. Čudina-Obradović M. (2004), *Kad kraljevna piše kraljeviću*, Zagreb, Pučko otvoreno učilište Korak po korak
10. Daniels, E. R., Stafford K. (2003), *Kurikulum za inkluziju*, Zagreb, Pučko otvoreno učilište Korak po korak
11. Došen-Dobud, A. (1995), *Malo dijete veliki istraživač*, Zagreb, Alineja

12. Došen-Dobud, A. (2001), Program predškole, Zagreb, Alineja
13. Ennulat, G. (2010), Strahovi u dječjem vrtiću, Split, Harfa
14. Fuller, A. (2008), Zahtjevno dijete: kako prevladati sukobe i pomoći djetetu da ostvari svoje potencijale, Zagreb, Naklada Kosinj
15. Gjurković, T. (2016), Terapija igrom, Split, Harfa
16. Hannaford, C. (2007), Pametni pokreti- Zašto ne učimo samo glavom-Gimnastika za mozak, Buševac, Ostvarenje
17. Hansen, A., Kaufmann, R. K., Walsh, K. B. (2011), Kurikulum za vrtiće, Zagreb, Pučko otvoreno učilište Korak po korak
18. Haug-Schnabel, G. (1997), Agresivnost u dječjem vrtiću, Zagreb, Educa
19. Herrmann, E. (2018), 100 aktivnosti prema metodi Montessori, Zagreb, Mozaik knjiga
20. Hoblay, A. (1995), Od zrna do kruha, Zagreb, Školska knjiga
21. Hoblay, A. (2000), Otkrivajmo i upoznajmo svijet zajedno, Zagreb, NKBUH
22. Ivon, H. (2010), Dijete, odgojitelj i lutka; pedagoške mogućnosti lutke u odgoju i obrazovanju, Zagreb, Golden marketing-Tehnička knjiga
23. Janković, J. (1993), Sukob ili suradnja, Zagreb, Alineja
24. Juul, J. (2017), Vaše kompetentno dijete, Zagreb, Naklada OceanMore
25. Katz, L. G., McClellan, D. E. (1999), Poticanje razvoja dječje socijalne kompetencije, Zagreb, Educa
26. Kocijan-Hercigonja, D. (1997), Hiperaktivno dijete, Jastrebarsko, Naklada Slap
27. Kostelnik, J. M., Onaga, E., Rohde, B., Whiren, A. (2004) Djeca s posebnim potrebama, Zagreb, Educa
28. Longo, I. (2010), Povezamni s djetetom, Zagreb, Alinea
29. Ljubetić, M. (2006), Biti kompetentan roditelj, Zagreb, Mali profesor
30. Ljubetić, M. (2009), Vrtić po mjeri djeteta-Kako procjenjivati kvalitetu u ustanovi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja; priručnik za odgojitelje i roditelje, Zagreb, školska knjiga
31. Maleš, D. (2011), Nove paradigme ranog odgoja, Zagreb, Alineja
32. Maleš, D., Milanović, M., Stričević, I. (2003), Živjeti i učiti prava-odgoj za ljudska prava u sustavu predškolskog odgoja, Zagreb, Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
33. Melello, R. (2016), Isključena djeca, Split, Harfa
34. Milanović, M. (2014), Pomozimo im rasti, Zagreb, Golden marketing

35. Miljak, A. (1996), Humanistički pristup teoriji i praksi predškolskog odgoja, Velika Gorica, Persona
36. Miljak, A. (2009), Življenje djece u vrtiću, Zagreb, SM Naklada d.o.o.
37. Miljak, A. (2015), Razvojni kurikulum ranog odgoja, Zagreb, Kerschhoffset
38. Morling, E., O'Connell, C. (2017), Autizam, Zagreb, Educa
39. Nenadić, S. (2002), Odgoj u jaslicama; priručnik za odgojitelje i stručne suradnike, Imotski, Potjeh
40. Ortner, G. (1998), Bajke koje pomažu djeci, Zagreb, Mozaik knjiga
41. Pećnik, N., Starc, B. (2010), Roditeljstvo u najboljem interesu djeteta i podrška roditeljima najmlađe djece, Zagreb, Ured UNICEF-a za Hrvatsku
42. Petrović-Sočo, B. (2009), Mijenjanje konteksta i odgojne prakse dječjih vrtića, Zagreb, Mali profesor
43. Pitamic, M. (2013), Montessori igre i aktivnosti, Zagreb, Mozaik knjiga
44. Plummer, D. M. (2009), Kako pomoći djeci da izgrade samopoštovanje, Zagreb, Naklada Kosinj
45. Plummer, D. M. (2010), Dječje igre za razvoj socijalnih vještina, Zagreb, Naklada Kosinj
46. Rade, R. (2015), Mala djeca s komunikacijskim teškoćama 1., Zagreb, Foma
47. Schäfer, C. (2015), Poticanje djece prema odgojnoj metodi Marije Montessori, Zagreb, Golden marketing-Tehnička knjiga
48. Seme Stojnović, I. Vidović, T. (2012), Djeca čuvari djedovine, Zagreb, Golden marketing-Tehnička knjiga
49. Siegel, F. J., Payson, T. (2015), Razvoj dječjeg mozga, Split, Harfa
50. Silić, A. (2007), Prirodno učenje (engleskog) jezika za predškolsku djecu, Zagreb, Mali profesor
51. Slunjski, E. (2001), Integrirani predškolski kurikulum-rad djece na projektima, Zagreb, Mali profesor
52. Slunjski, E. (2003), Devet lica odgojitelja, Zagreb, Mali profesor
53. Slunjski, E. (2008), Kad djeca pišu, broje, računaju neobične igre običnim materijalima, varaždin, Stanek
54. Slunjski, E. (2006), Kad djeca istražuju-neobične igre običnim materijalima, Varaždin, Stanek
55. Slunjski, E. (2006), Stvaranje predškolskog kurikuluma u vrtiću organizaciji koja uči, Zagreb, Mali profesor

56. Slunjski, E. (2008), Dječji vrtić-zajednica koja uči, Zagreb, Spekta media
57. Slunjski, E. (2012), Tragovima dječjih stopa, Zagreb, Profil International
58. Slunjski, E. (2015), Izvan okvira, Zagreb, Element
59. Starc, B., Čudina Obradović, M., Pleša, A., Profaca, B., Letica, M. (2004), Osobie i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi; priručnik za odgojitelje, roditelje i sve koji odgajaju djecu predškolske dobi, Zagreb, Golden marketing-Tehnička knjiga
60. Stokes, S. E. (2000), Kurikulum za jaslice, Zagreb, Pučko otvoreno učilište Korak po korak
61. Šagud, M. (2006), Odgojitelj kao reflektivni praktičar, Petrinja, Visoka učiteljska škola u Petrinji
62. Tankersley, D., Brajković, S., Handžar, S. (2012), Koraci prema kvalitetnoj praksi, Zagreb, Pučko otvoreno učilište Korak po korak
63. Tsabary, S. (2014), Svjesni roditelji, Čakovec, Dvostruka duga d.o.o.
64. Vujčić, L. (2008), Istraživanje kulture odgojno-obrazovne ustanove, Zagreb, Mali profesor
65. Woolfson, R. C. (2004), Bistro dijete, Zagreb, Educa

5. SURADNJA S DRUŠTVENIM ČIMBENICIMA

	USTANOVE	OBLICI SURADNJE
1.	Ministarstvo znanosti i obrazovanja	- informacije o novim propisima i zakonima - usklađivanje s Državnim pedagoškim standardom - suglasnost za provedbu posebnih programa - sufinanciranje programa javnih potreba (djeca s teškoćama, predškola, ...)
2.	Agencija za odgoj i obrazovanje	- stručno usavršavanje prema Katalogu stručnih skup. - stažiranje i polaganje stručnog ispita pripravnika - napredovanje u zvanje mentora i savjetnika
3.	Grad Požega	- osiguravanje sredstava za redovitu djelatnost i materijalno održavanje objekata - osiguravanje sredstava za radnike prema Kolektiv. ug.
4.	Požeško-slavonska županija	- sufinanciranje programa javnih potreba - suradnja na zajedničkim projektima
5.	Ured državne uprave	- usklađivanje popisa djece školskih obveznika
6.	Državni zavod za statistiku	- Godišnji izvještaj za dječje vrtiće i druge pravne osobe koje ostvaruju program predškolskog odgoja
7.	Učiteljski fakultet sveučilišta u Zagrebu	- organizacija stručne prakse za studente
8.	Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti Osijek	- organizacija stručne prakse za studente
9.	Kineziološki fakultet Sveučilišta u Zagrebu	- uključivanje u projekte
10.	Nacionalni centar za vanjsko vrednovanje obrazovanja	- izvješće o samovrednovanju ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja - izvješće o realizaciji razvojnog plana
11.	Veleučilište u Požegi	- projekti

12.	Osnovne škole	- organizacija posjeta predškolaca školi - posjet učenika prvih razreda OŠ i učitelja RN vrtiću
13.	Društvo Naša djeca	- Dječji tjedan
14.	Glazbena škola	- posjet glazbenoj školi i upoznavanje djece s instrumentima i svijetom glazbe
15.	Katehetski ured Požeške biskupije	- stručni skupovi za odgojitelje u vjeri
16.	Gradska knjižnica i čitaonica	- posjet knjižnici - posudba slikovnica i stručne literature - uključivanje u radionice i projekte knjižnice - obilježavanje Mjeseca hrvatske knjige
17.	Gradski muzej	- upoznavanje djece s radom muzeja - posjet izložbama - edukativne radionice
18.	Gradsko kazalište	- dječje predstave - posjet kazalištu
19.	Požeški športski savez	- dječja olimpijada
20.	Turistička zajednica Grada Požege	- sudjelovanje na manifestacijama u organizaciji TZ Grada
21.	Turistička zajednica Požeško- slavonske županije	- uključivanje u projekte
22.	Dječji vrtići u Gradu i Županiji i Državi	- suradnja - posjeti
23.	Opća županijska bolnica	- obilježavanje Dana liječnika, Dana bolesnika - suradnja s Dječjim odjelom OŽB
24.	Centar za socijalni rad	- suradnja vezana uz djecu s teškoćama u razvoju i obitelji slabijeg socijalnog statusa
25.	Zavod za javno zdravstvo	- provođenje higijensko - epidemioloških mjera - sanitarni pregled djelatnika
26.	Policajska uprava Požeško- slavonska	- obilježavanje Dana policije - uključivanje u preventivne akcije - edukacija o prometnoj kulturi za djecu
27.	Javna vatrogasna postrojba Grada Požege	- posjet JVP-u

28.	Vatrogasna zajednica Požeško-slavonske županije	- sudjelovanje na likovnom natječaju na temu vatrogastva
29.	Državna uprava za zaštitu i spašavanje	- Dan 112 - sudjelovanje na likovnom natječaju
30.	Dom za starije i nemoćne osobe	- posjet i prigodni nastup
31.	Udruga „MI“	- suradnja
32.	Udruga gluhih i nagluhih osoba	- suradnja
33.	Udruga slijepih	- suradnja
34.	Mediji (novine, radio, web portali, televizija)	- promicanje djelatnosti Ustanove

6. OSIGURANJE KVALITETE

Vrtić je usmjeren na osiguravanje visoke razine kvalitete odgojno-obrazovne prakse i kurikuluma, što podrazumijeva kontinuirano unapređivanje cjelovitog odgojno-obrazovnog procesa kroz poticajno oblikovanje materijalno-organizacijskih uvjeta rada, razvijanje socijalnih i građanskih kompetencija, partnerske odnose s roditeljima, ozračje, kulturnu svijest i izražavanje, inicijativnost i poduzetnost, vođenje, profesionalnu komunikaciju, uvjerenja, vrijednosti, ponašanja itd.

Kvalitetu ostvarujemo promišljenim djelovanjem, poštivanjem dogovorenih standarda (kriterija i indikatora), kontinuiranom analizom prakse u kontekstu vrtića, te usmjeravanjem svih djelatnika vrtića na procjenu i samoprocjenu vlastite prakse i na unutarnju procjenu kvalitete vrtića. Osim unutarnje procjene i samoprocjene prakse vrtića, vrtić podliježe i vanjskom vrednovanju prema poznatim kriterijima.

Unutarnja i vanjska procjena i samoprocjena kvalitete vrtića obuhvaća:

- ❖ *cjelinu*: ukupnost funkcioniranja ustanove – pravna uređenost, primjena pedagoškog standarda, ukupna kvaliteta odgojno-obrazovnog procesa, trajno unapređivanje osobnih i profesionalnih kompetencija odgojitelja i stručnih djelatnika itd.
- ❖ *pojedine segmente*: praćenje napredovanja djece, poštovanje prava djece, roditelja i ostalih čimbenika, inkluzija djece s posebnim potrebama, usavršavanje stručnjaka u ustanovi i izvan ustanove, osposobljavanje svih čimbenika odgojno-obrazovnoga procesa sa kontinuiranu samoprocjenu itd.

Čimbenici vrednovanja u vrtiću

- ❖ *čimbenici vrednovanja kurikuluma u vrtiću*:
  - odgojitelji i drugi stručni djelatnici u vrtiću
  - djeca
  - roditelji
  - dokumentiranjem aktivnosti djece:
    - ✓ individualni portfolio, foto, audio i video zapisi

- ✓ uradci djece (individualni i zajednički)
- ✓ plakati, panoi, izložbe, prezentacije...
- ✓ samorefleksije djece
- ✓ narativni oblici (bilješke za odgojitelje, djecu, roditelje, ...)
- ✓ opservacija postignuća djece

- dokumentiranje aktivnosti odgojitelja kroz:

- ✓ individualni i grupni portfolio
- ✓ foto, audio i video zapisi
- ✓ kvalitativna i kvantitativna analiza ped. dok. odgojitelja i drugih
- ✓ samorefleksije i zajedničke refleksije odgojitelja stručnih djelatnika vrtića (kvaliteta odgojno-obrazovnih intervencija odgojitelja u aktivnostima djece, kvaliteti različitih aspekata i cjeline odgojno-obrazovnog procesa, kvaliteti suradnje s roditeljima, kvaliteti suradnje s članovima stručnog tima i drugim čimbenicima, anegdote, bilješke i sl,

❖ *čimbenici vrednovanja kurikuluma izvan vrtića:*

- refleksivni prijatelji iz drugih vrtića i akademske zajednice, čimbenici mreže profesionalne zajednice učenja
- nadležne institucije (Odjel za obrazovanje lokalne zajednice, MZO, AZOO, NCVVO i dr.)

RAVNATELJICA:
Sanela Kovačević

